

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Lektorutdanning i et moderne maktperspektiv

Skrevet av Hallvard Kvaal

Vår 2020

Emnekode:

IDRSA2900

Emnenavn:

Bacheloroppgave i samfunns- og idrettsvitenskap

Kandidatnummer:

10032

Sammendrag

Denne oppgaven tar utgangspunkt i lektorutdanningen i kroppsøving og idrett ved NTNU. Temaet som belyses er hvordan studenter ved denne utdanningen opplever læring. Det tas utgangspunkt i hva forskriften for lektorutdanningen og hva NTNU selv mener at studentene skal sitte igjen med av læring etter endt utdanning. Jeg har valgt ut et par punkter som er fastsatt i forskriften og lektorstudentene i kroppsøving og idrett som deltar i denne studien intervjues om deres læring, refleksjoner og meninger rundt disse punktene.

Oppgaven inneholder et maktperspektiv som tar utgangspunkt i Michel Foucaults teori om moderne makt. Teorien omfatter hvordan institusjoner på lokalt og nasjonalt nivå utøver sin makt over befolkningen. Denne teorien trekkes inn mot lektorutdanningen og hvordan utdanningen kan ses i et maktperspektiv.

Dette er en kvalitativ oppgave som benytter intervju som metode. To informanter fra lektorutdanningen i kroppsøving og idrett har blitt intervjuet for å inkludere studentenes opplevelse av lektorutdanningen.

Et av hovedfunnene i oppgaven er at lektorutdanningen ikke oppfyller samtlige krav i lektorutdanningen som både lovverket og NTNU uttaler at utdanningen skal.

Årsaksforklaringen kan ligge i annen forskning som blir presentert i oppgaven. Funnet støttes av at studentene heller ikke har opplevd læring i området som lektorutdanningen skal dekke.

Summary

This thesis is based on the Physical Education and Sport with Teacher Education at NTNU. The topic that is being investigated, is how students at this educational programme experience the learning outcomes. The foundation for this thesis is the regulations for the teacher's education and what NTNU thinks the students should leave with after completing their education. I have chosen a few of the learning outcomes that are stipulated in the regulations for the teacher's education, and the students are interviewed about their learning, reflections, and opinions regarding this subject.

The thesis includes a power perspective, based on Michel Foucault's theory on modern power. The theory includes how institutions on a local and national level are exercising their power over the population. This theory is seen in the context of the teacher education, and how the education can be seen in a power perspective.

This is a qualitative thesis, which uses interview as a research method. Two informants from the Physical Education and Sport with Teacher Education have been interviewed, to ensure that the student perspective of the learning experience in this teacher programme is included in this thesis.

One of the main findings in this thesis, is that the teacher's education does not meet all the required learning outcomes that is stipulated in the regulations and in NTNU's learning outcomes for the teacher's education. The reason for this may be found in other research that will be presented in the thesis. The findings are supported by the responses from the informants, who states that they do not feel that they have experienced learning on this particular subject.

Innhold

1	Innledning	5
1.1	Problemstilling	5
2	Lektorutdanning ved NTNU	6
2.1	Rammeverk for lektorutdanning	6
2.2	Implementering av rammeverk ved NTNU	7
2.3	Læringsutbytte i lektorutdanningen.....	8
3	Foucault – moderne makt.....	9
3.1	Panoptisk disiplinering	10
3.2	Biomakt.....	11
3.3	Kritikk av Foucaults teori om moderne makt	13
4	Metode.....	14
4.1	Intervju.....	14
4.1.1	Intervju som forskningsmetode.....	14
4.1.2	Beskrivelse og argumentasjon for metodevalg	15
4.1.3	Gjennomføring av intervju	16
4.1.4	Kritikk av informantutvalg	17
4.2	Pålitelighet og gyldighet.....	17
5	Analyse – presentasjon av funn.....	18
6	Lektorutdanningen i et maktperspektiv	24
6.1	Emnebeskrivelser i lys av Foucaults teori	24
6.2	Intervju i lys av Foucaults teori.....	25
6.3	Studentenes opplevelse og utdanningens innhold.....	27
7	Avslutning	29
7.1	Videre forskning.....	29
7.2	Oppsummering og konklusjon.....	29
8	Referanser	31
9	Vedlegg.....	32

1 Innledning

Siden 2003 har norske universiteter og høyskoler tilbudt et femårig masterprogram som gir lektorkompetanse. Utdannelsen er en kombinasjon av fagstudium og praktisk-pedagogisk utdanning (Henriksen, 2018). Lektorutdannelsen gir undervisningskompetanse på ungdomsskolen og på videregående opplæring (Henriksen, 2016). Denne oppgaven vil omhandle nettopp denne utdanningen. Mer spesifikt vil den rette seg inn mot lektorutdanningen i kroppsøving og idrett på NTNU. Gjennom intervjuer og dokumentanalyser vil oppgaven undersøke om utdanningen fyller utvalgte krav som er satt fra statlig hold.

Lektorutdanningen reguleres i hovedsak gjennom Universitets- og høyskoleloven, nærmere bestemt *Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13* (Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13, 2013). Sammen med *Nasjonale retningslinjer for lektorutdanning for trinn 8-13* (NLRU, 2017) utgjør de rammeverket for hvordan lektorutdanningen legges opp. I forskriften er det en rekke punkter som presiserer hvilket læringsutbytte ferdig utdannede lektorer skal sitte igjen med etter den femårige masteren. I denne oppgaven vil to av disse punktene være helt sentrale.

1.1 Problemstilling

Oppgaven tar utgangspunkt i denne problemstillingen:

Hvordan opplever studenter opplæringen på lektorutdanningen, sett i lys av Foucaults teorier om moderne makt?

Punktene fra forskriften som er valgt ut er:

Har kunnskap om barn og unge i vanskelige livssituasjoner, herunder kunnskap om vold og seksuelle overgrep mot barn og unge, om deres rettigheter i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv, og om hvordan sette i gang nødvendige tiltak etter gjeldende lovverk.

Kan identifisere særskilte behov hos barn og unge, herunder identifisere tegn på vold

eller seksuelle overgrep. På bakgrunn av faglige vurderinger skal kandidaten kunne etablere samarbeid med aktuelle tverrfaglig og tverretatlige samarbeidspartnere til barnets beste. (Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13, 2013)

Det første punktet er et kunnskapsmål og det andre er et ferdighetsmål. Disse punktene vil i denne oppgaven analyseres opp mot læringsutbyttene i emnene som inngår i lektorutdanningen i kroppsøving og idrett på NTNU. Det vil også bli presentert to lektorstudenter i kroppsøving og idrett sin opplevelse om læring rundt de nevnte punktene.

Begrepsavklaring

Et begrep som brukes gjennomgående i oppgaven, er begrepet «læringsutbytte». Derfor kan det være nyttig å avklare og definere dette begrepet. En definisjon på læringsutbytte som ofte benyttes er: «Det en lærende vet eller kan gjøre som et resultat av en læringsprosess» (Otter, 1992, sitert i Hogstad, 2011). Definisjoner er likevel ikke helt nyansert og uproblematisk. Det er viktig å skille mellom det intenderte læringsutbyttet (læringsmål) og det læringsutbyttet som også kan omtales som læringsresultat. Det vil si hva man ønsker skal bli lært og hva man faktisk sitter igjen med av læring (Hogstad, 2011).

2 Lektorutdanning ved NTNU

2.1 Rammeverk for lektorutdanning

Utdanning av lektorer er fastsatt i *Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13* og inngår i Universitets- og høyskoleloven (Forskrift for rammeplan for lektorutdanning, 2013). Denne forskriften regulerer blant annet hvilket innhold lektorutdanningen skal ha, hvor mange studiepoeng de ulike komponentene i utdanningen skal inneholde og det er fastsatt et læringsutbytte som studentene skal oppnå etter endt utdanning. Dette læringsutbyttet består av de samme punktene som NTNU har fastsatt som læringsutbytte for lektorutdanningen i kroppsøving og idrettsfag (NTNU, u.d.). I tillegg til forskriften reguleres lektorutdanningen av *Nasjonale retningslinjer for lektorutdanning for trinn 8-13* (NLRU, 2017).

Disse statlige styringsdokumentene kom i 2013 (forskrift) og 2017 (retningslinjer) fra Kunnskapsdepartementet (heretter omtalt som KD) og Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU) og det har siden blitt arbeidet med å implementere disse dokumentene i

lektorutdanningene. Implementeringen handler om å tilpasse seg og jobbe aktivt inn mot de målene og rammene som er fastsatt på nasjonalt plan. Arbeidet omhandler også de tilpasninger og endringer som blir gjort på lokalt og nasjonalt hold. Arbeidet med styringsdokumentene og rammeplanene er en kontinuerlig prosess for utdanningsinstitusjonene. De ulike aktørene skaper en forståelse av lovverket og rammene med sin kultur og forsøker å skape en best mulig lektorutdanning, ut ifra rammeverket som er satt (Bratberg, 2016, s. 1).

Etter endt lektorutdanning er det *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa* (Opplæringslova, 1998) man skal forholde seg til. Denne loven blir dermed det øverste styrende dokumentet som regulerer handlingsrommet til lektorer i arbeidshverdagen. Derfor vil denne loven også ha relevans for lektorutdanningen, ettersom man er lovpålagt å handle ut ifra bestemmelsene i Opplæringslova når man er i jobb.

2.2 Implementering av rammeverk ved NTNU

I sin undersøkelse av implementering av statlige styringsdokumenter i lektorutdanningen ved NTNU undersøkte Astrid Bratberg (2016, ss. 73-74) hvordan de statlige styringsdokumentene ble innlemmet i utdanningen av lektorer i samfunnsfag ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap (ISS). Et av funnene var at på grunn av det sterke presset fra omgivelser som KD og fra egen organisasjon, velger lektorutdannerne å ikke bruke og iverksette hele rammeverket for lektorutdanningen. For å få timeplanen til å fungere må de finne alternative løsninger, de må gjøre om på det faglige innholdet og generelt være svært tilpasningsdyktige for å sikre at lektorutdanningen faktisk går rundt (Bratberg, 2016, ss. 73-74). ISS er også instituttet som er ansvarlige for lektorutdanningen i kroppsøving og idrettsfag.

Noe av utfordringen i utdanningen av lektorer er å sikre et godt samspill mellom de ulike aktørene som er involvert i utdanningsprosessen. Med ulik kultur, arbeidsmetoder og forståelse av både rammeverk og selve utdanningen skaper dette utfordringer på et organisatorisk nivå for NTNU. Med bakgrunn i at flere ulike aktører deltar i utdanningen blir samspillet mer komplisert. Faginstittene, pedagogene, fagdidaktikerne, praksisskolene og andre fagpersoner deltar og samarbeider i lektorutdanningen for å sikre et best mulig tilbud. Noe av utfordringen er at de vektlegger ulike sider av utdanningen som viktigst. Pedagogene ønsker mer pedagogikk, faginstittene vektlegger deres fag som det viktigste og ønsker faglig

dybde. Dette medfører at de ulike aktørene ikke har en felles forståelse av hvordan utdanningen bør legges opp for å nå målene som KD har satt (Bratberg, 2016, ss. 74-75). På ISS blir det derfor laget lokale tilpasninger og man finner smutthull i regelverket, til tross for de statlige rammene som er satt. For selv om KD har satt rammene for utdanningen av lektorer, vil de ikke klare å ha fullstendig kontroll over alt som skjer under utdanningsløpet. Til dette er det for mange aktører og ulike tradisjoner og kulturer som fungerer som en form for filter, slik at dette ikke er mulig. Dette muliggjør at de lokale utdanningsinstitusjonene kan gjøre sine tilpasninger og dermed ikke implementerer hele rammeverket i lektorutdanningen (Bratberg, 2016, s. 75).

Rapporten til Kristian Mjåland (2011, s. 71) undersøkte lektor- og adjunktutdanningen ved UiB, og viste tilsvarende utfordringer som Bratberg (2016) finner i sin undersøkelse. Ved å undersøke og sammenligne ulike datasett fra spørreundersøkelser hos studenter som hadde falt fra lektor- og adjunktutdanningen viste rapporten flere funn. På grunn av organiseringen og det faglige innholdet oppstod det stor misnøye hos studenter, som igjen førte til frafall fra utdanningen. Dette var studenter som i utgangspunktet hadde god motivasjon ved studiestart til å gjennomføre utdanningen og som ønsket sterkt å bli universitetsutdannede lærere (Mjåland, 2011, s. 71). Samme rapport peker på tiltak som kan bedre situasjonen. Disse tiltakene retter seg noe inn mot studentene, men i hovedsak peker Mjålands (2011) rapport på hva fakultetene kan iverksette av tiltak for å hindre frafallet. Et av tiltakene som trekkes frem er hvordan emnene i utdanningen er lagt opp. Det poengteres at studentene som falt fra var misfornøyde med hvordan emnene var bygd opp. Derfor konkluderer rapporten blant annet med at fakultetene bør rydde opp i hvordan emnene legges opp for å hindre frafall og sikre en bedre utdanning (Mjåland, 2011, s. 72).

2.3 Læringsutbytte i lektorutdanningen

I NTNUs mål for læringsutbytte er det fastsatt enkelte punkter for hvilke kunnskaper og ferdigheter studenten skal inneha etter endt utdanning. Punktene, som har blitt nevnt tidligere i oppgaven, består av et kunnskaps- og et ferdighetsmål. I denne delen av oppgaven vil det bli presentert et utvalg av relevante læringsutbytter i emnebeskrivelsene (vedlegg 4). De mest relevante begrepene i læringsutbyttet i forskriften blir benyttet i denne presentasjonen.

Emnebeskrivelsene (vedlegg 4) viser at kun et av de to punktene for læringsutbytte fastsatt av forskriften og NTNU er spesifisert i læringsutbytte for et emne. Begrepet «vold og seksuelle overgrep» er dekket i læringsutbyttet til emnet PPU4614 – Praksis 4. Samme emnet inneholder også begrepet «barn og unge». Dette punktet er tilnærmet identisk med punktet som er beskrevet i forskriften. Det er punktet for ferdigheter studenten skal inneha etter endt utdanning som er sikret i praksisemnet. Begrepet «vanskelige livssituasjoner» er ikke dekket i noen av emnebeskrivelsene. Med andre ord er ikke kunnskapsmålet nevnt i noen emners mål for studentenes læringsutbytte.

Begrepet «tverrfaglig» nevnes i to emnebeskrivelser, PPU4614 – Praksis 4 og PPU4680 – Fagdidaktikk 1 – kroppsøving og idrett. Punktet i sistnevnte emne var formulert slik: «studenten har kunnskap om elevmangfold og tverrfaglig samarbeid» (vedlegg 4). Dette kan være interessant fordi ferdighetspunktet i læringsutbyttet i forskriften beskriver at studenten skal kunne noe om tverrfaglig samarbeid. I emnet PPU4602 – Pedagogikk 2 er det to kunnskapsmål som man kan anta at tar for seg rettigheter og lovverk. Det ene punktet var at studenten «har kunnskap om skolens mandat og skolens styringsstrukturer», og innenfor begrepet styringsstrukturer vil det kunne være rimelig å anta at Opplæringslova kan være tema. I tillegg har emnet et kunnskapsmål til som lyder som følger: «kan analysere lærerens handlingsrom i lys av utdanningspolitiske føringer, profesjonsetiske perspektiver og kontekstuelle forhold». Der vil spesielt delen om å «analysere lærerens handlingsrom i lys av utdanningspolitiske føringer» også kunne tolkes i retning av at studentene skal kunne forstå lovverket og hvordan det regulerer arbeidshverdagen til en lektor. Kapittel 15 i Opplæringslova vil være relevant i denne sammenheng, da spesielt §15-3 som presiserer at ansatte i skolen skal melde ifra til barnevernet ved mistanke om mishandling og alvorlig omsorgssvikt.

3 Foucault – moderne makt

Den franske idehistorikeren og filosofen Michel Foucault hadde flere faser i sitt forfatterskap. I den andre fasen, på 1970-tallet, omhandlet arbeidet hans makt og samspillet mellom diskurser og makt (Aakvaag, 2008, s. 312). Utgangspunktet for Foucaults maktanalyser på 1970-tallet var en endring i den sosiale orden. Den tradisjonelle orden hadde brutt sammen og i ruinene hadde det blitt etablert en ny og moderne sosial orden. Føydalsystemet som bandt

det gamleuropeiske samfunnet sammen, hadde gått i oppløsning på 1700-tallet. Det var to årsaker til at føydalsamfunnet ikke lenger fungerte. Den ene årsaken var befolkningsøkning. Den store veksten i antall mennesker førte til at langt flere enn tidligere var «stedløse», nomader og vagabonder. Dette medførte at de unnslopp den sosiale kontrollen som føydalsamfunnet hadde. Den andre årsaken var den industrielle revolusjonen og mer spesialisert arbeidskraft. Industrialiseringen skapte et større behov for kontroll og koordinering av befolkningen for å kunne opprettholde veksten av produktivkrefter i samfunnet (Aakvaag, 2008, s. 313). På grunn av disse endringene i samfunnet ble behov for å finne andre metoder for å sikre integrering i samfunnet. De nye formene for makt som skulle fylle dette tomrommet mente Foucault at var panoptisk disiplinering og biomakt.

3.1 Panoptisk disiplinering

I boken *Overvåkning og straff* (1994) skriver Foucault om den ene hovedformen for moderne makt, nemlig panoptisk disiplinering. Navnet panoptisk disiplinering kommer fra Jeremy Bentham som utviklet en arkitektonisk modell for et fengsel som het Panoptikon. Dette var et fengsel hvor de innsatte var isolert på hver sin celle, men var under kontinuerlig overvåkning fra de ansatte i fengselet. Denne metoden for makt og overvåkning har, ifølge Foucault, inspirert moderne institusjoner som fabrikker, skoler, militærleirer og sykehus og er derfor med på å gjenopprette sosial orden som gikk tapt da føydalsamfunnet sluttet å eksistere. Panoptisk disiplinering er en form for makt som utøves på lokalt nivå i lokale institusjoner som universitet, fengsel, asyler, fabrikker og psykiatriske institusjoner (Aakvaag, 2008, s. 314).

Et viktig punkt i den panoptiske disiplineringen er å temme kroppen. En temmet kropp kan innlemmes i samfunnet og dermed bidra til å øke produktiviteten i et komplekst og arbeidsdelt maskineri, som Foucault bruker som betegnelse på samfunnet. Et eksempel på dette kan være at man lærer å sitte stille på plassen fra første skoledag. Et annet aspekt ved den panoptiske disiplineringen er å underkaste kroppen et tidsregime. De panoptiske institusjonene deler tiden inn i flere mindre enheter som skal fylles opp med oppgaver, gjøremål og aktiviteter. Dette kan eksemplifiseres gjennom en timeplan på universitetet hvor man til bestemte tidspunkt har forelesninger, seminarer, øvinger og pauser. Ikke bare skjer dette på dagsbasis, men også i «institusjonelle karrierer», altså i lengre tidsintervaller. Et eksempel på dette kan også hentes fra høyere utdanning hvor man først studerer på et årsstudium, deretter bachelor,

så master og eventuelt doktorgrad til slutt. Begge disse tidsaspektene er med på å sikre at hvert individs kropp tvinges inn i samfunnets rytme (Aakvaag, 2008, ss. 314-315).

Et annet aspekt ved den panoptiske disiplineringen kommer til syne gjennom sanksjoner og eksaminering. Et individ som ikke lyster kan straffes, mens den som har riktig atferd belønnes. Dette kommer til syne gjennom eleven som ikke har gjort leksen sin eller studenten som ikke har levert arbeidskravet. Eksempler på sanksjoner kan være tilsnakk, anmerkning eller utvisning (Aakvaag, 2008, ss. 315-316). I overvåkingen vil også detaljert eksaminering være sentralt i den panoptiske disiplineringen. Eksamineringer kan foregå på flere måter. Utspørring, observasjon, muntlig testing, klassifisering og registrering. Dette er med på å produsere for eksempel legejournaler, eksamensresultater og evalueringer. Eksamineringen vil også ha en individualiserende effekt som er med på å gi individ sin særegne historie (Aakvaag, 2008, s. 316).

I *Overvåkning og straff* (1994) skriver Foucault at det var ikke før på 1700-tallet og utover at man sikret føyelighet hos mennesket slik vi kjenner den i dag. Dette var noe man hadde gjort før også, men fra det 18. århundre skjedde det på en annen måte. Den nye metoden omhandlet at man ønsket kontroll over kroppens operasjoner. Med denne kontrollen kunne man sikre at kroppens krefter ble rettet inn mot å være føyelig og nyttig. Dette omtaler Foucault som «disiplin» (Foucault, 1994, ss. 126-127). For å bidra til å sikre disiplin, omtales et fenomen som har fått navnet «inndelingens kunst». Hvis man skal klare å gjennomføre de ulike prosessene man ønsker, er det kritisk at man makter å holde individet og massene samlet på et sted. Dette gjøres på flere måter. To eksempler er internat på høyskoler og universitet og militærleirer for hæren. På denne måten kan professoren og offiseren gjennomføre sine oppgaver samtidig som man bevarer orden og disiplin. Likevel vil ikke en innestenging være tilstrekkelig. Man må også sikre orden innad i leiren eller på internatet. Derfor skal hvert individ ha sin faste plass. Gjennom en fast plass for hvert individ vil det også være lettere å avdekke eventuelle fraværende personer. Derfor kan man si at innestengingen og inndelingen er et ledd i overvåkingen av atferd, evalueringen av prestasjoner og vurdering av sanksjoner ved mangel på føyelighet (Foucault, 1994, ss. 131-132).

3.2 Biomakt

Dette er den andre formen for moderne makt som Foucault beskriver i *Seksualitetens historie I, Viljen til viden* (1978). Der hvor panoptisk disiplinering sikrer orden lokalt, er biomakt en

metode som forekommer på nasjonalt nivå. Biomakt defineres som den moderne stats regulering av befolkningen som befinner seg på dens territorium. Dette er en form for makt som ifølge Foucault utøves på et høyere nivå enn den panoptiske disiplineringen. Biomakt forekommer på nasjonalt nivå hvor en moderne stat utøver makt over befolkningen sin. Foucault er kritisk til alle teorier som innebærer statsbasert makt. Likevel tar han nasjonalstaten noe i forsvar og påpeker at den moderne stat har blitt påtvunget et ordensansvar for å løse utfordringene med befolkningseksplasjon og produktivkraftenes vekst. Utfordringene den moderne staten måtte, og fortsatt må, løse er å regulere befolkningens demografiske reproduksjon, sikre innbyggernes fysiske og psykiske helse, sikre god ernæring og hygiene, unngå epidemier, korrigere atferdsmessige avvik, sørge for at barn blir oppdratt, utdanne innbyggerne, mm (Aakvaag, 2008, ss. 317-318).

For å utøve biomakt på en effektiv måte, er staten avhengig av to ting. Det ene er kunnskap om landets befolkning. Dette kan være helsetilstand, kunnskapsnivå, hvor mange barn som blir født, osv. Det andre punktet er at staten trenger makt for å sette inn tiltak slik at de kan oppfylle de kravene som blir stilt til dem og dermed sikre befolkningens utdanningsnivå og gode helse for å nevne noe. Dette gjøres ved at staten knytter seg opp mot de panoptiske institusjonene som allerede er opprettet og sikret i samfunnet. Disse institusjonene har overvåknings- og disiplinpotensial (Aakvaag, 2008, s. 318). Gjennom arbeidet til profesjoner og vitenskapere som holder til i de ulike panoptiske institusjonene, kan det produseres kunnskap om hvilke feil og mangler landets befolkning har. Deretter kan staten fange opp denne informasjonen og utvikle forslag og iverksette tiltak for å bedre situasjonen. Tiltakene blir implementert i de panoptiske institusjonene, spesielt av profesjonene som befinner seg i de enkelte institusjonene. Statens bruk av de ulike panoptiske institusjonenes makt og kunnskap er kjernen i biomaktens styringskretsloop. Styringskretsloopet kan eksemplifiseres på denne måten. Pedagoger produserer kunnskap om at landets elever har for lavt utdanningsnivå. Denne kunnskapen fanges opp av staten, som setter inn tiltaket om at femåringer skal begynne i 1. klasse og dermed øke grunnskoleløpet fra ti til elleve år. Deretter blir det opp til pedagogene i barnehage og skole å gjennomføre dette tiltaket slik myndighetene ønsker (Aakvaag, 2008, s. 318).

Foucault presiserer og utdyper at biomakten til en stat omhandler biologiske prosesser hvor individet og kroppen er i sentrum. Biologiske prosesser som fødsler, helbredelser, forlenget levetid og dødelighet er noe av de staten skal regulere gjennom sin biomakt. Dette

gjennomføres gjennom intervensjon og regulerende kontroll av befolkningen (Foucault, 1978, ss. 153-154). Videre fastslår Foucault at biomakten har vært et uunnværlig element i kapitalismens utvikling. Kapitalismen hadde ikke evnet å utvikle seg slik den har gjort uten biomaktens rolle. Maktmetodene til biomakten har gjennom befolkningen sikret produktivkreftene økt lydighet, forbedret nyttiggjørelse og sørget for forbedrede evner hos arbeiderne. For mens makten i føydalsamfunnet handlet om at man hadde makt til å la sine undersåtter gå i døden, handler den moderne makten til en stat mye om å kunne forlenge livet til sin befolkning (Foucault, 1978, ss. 154-155). Muligheten for denne forlengelsen av livet mener Foucault muliggjøres gjennom styringskretsløpet (Aakvaag, 2008, s. 318).

3.3 Kritikk av Foucaults teori om moderne makt

I sine teorier om moderne makt legger Michel Foucault fram et noe dystert bilde av hvordan makten i samfunnet fungerer. Foucaults teori legger til grunn at samfunnet har et ønske om å presse hvert individ inn i et maskineri for å sikre fellesskapets beste. Som en del av dette presset er overvåkning og negative sanksjoner tatt i bruk, spesielt for de som ikke følger normene slik staten ønsker. Dette bildet som Foucault tegner av samfunnet kan nyanseres.

Foucault er i utgangspunktet kritisk til samtlige teorier om statsbasert makt. Det eneste punktet han forsvarer denne maktbruken med er ved å påpeke at staten har blitt påtvunget ansvaret for innbyggerne på grunn av befolkningsøkning og produktivkrefters vekst (Aakvaag, 2008, s. 317). Foucault tar utgangspunkt i at statens makt er kritikkverdig, noe som i seg selv kan være et legitimt poeng. Samtidig kan det også være relevant å peke på hva staten oppnår med denne makten. Foucault påpeker selv at statens ansvar blant annet innebærer å sikre befolkningens fysiske og psykiske helse, utdanne befolkningen, korrigere atferdsmessig avvik og hindre epidemier (Aakvaag, 2008, s. 318). Det sistnevnte punktet er svært aktuelt våren 2020 hvor viruset SARS-CoV-2 har forårsaket en pandemi. Man kan spørre seg hvilke effektive smitteverntiltak man hadde fått gjennomført uten en stat som kunne brukt sin biomakt overfor de panoptiske institusjonene.

4 Metode

4.1 Intervju

4.1.1 *Intervju som forskningsmetode*

Når man velger å bruke intervju som forskningsmetode, er det flere faktorer man må forholde seg til. Når det gjelder selve intervjusituasjonen, er det en rekke variabler som kan spille inn på resultatet man oppnår. Det betyr dermed at det blir opp til forskeren å til en viss grad tolke de svarene man får inn. Blant annet kan det være viktig for forskeren å oppfatte mimikk og kroppsspråk, for det kan oppstå situasjoner hvor de ikke samsvarer med svarene respondenten gir. I tillegg kan konteksten rundt intervjuet også være med på å påvirke svarene til respondenten (Halvorsen, 2008, s. 138). Dermed kan det også være en fordel for forskeren å ha et bevisst forhold til dette i forkant av intervjuet, for å kunne avgjøre hvor mye av respondentens atferd som skal vurderes og inkluderes i forskningsfunnene, i tillegg til de verbale svarene som respondenten gir. I kvalitativ forskning vil det være vanskelig for forskeren å kunne distansere seg helt fra forskningen, for forskeren går også inn i prosjektet med allerede eksisterende forkunnskaper og fordommer (Lofthus, 2017, s. 38). Derfor er det også viktig at forskningen er transparent og etterprøvbar. Det vil være med på å styrke forskningsarbeidets troverdighet (Lofthus, 2017, s. 37).

For å analysere funnene man gjør, kan man for eksempel velge å gjøre en helhetsanalyse av intervjuet. Ved en slik analyse, kan man få struktur i tekstmaterialet fra undersøkelsen. På den måten kan man som forsker skaffe seg oversikt over materialet, men samtidig kan det også by på enkelte vanskeligheter med å få frem noen av de mindre nyansene (Halvorsen, 2008, s. 211). En annen måte å nærme seg tekstmaterialet på, er å gjennomføre delanalyser. Det kan gjøre det lettere å gå mer ned i teksten, og kategorisere funnene. Samtidig vil det kunne gjøre det vanskeligere å se helheten og eventuelt hvor representative funnene er, for leseren (Halvorsen, 2008, s. 210). Det kan altså være en fordel for forskeren å benytte seg av begge fremgangsmåter i kombinasjon, for å få best mulig innblikk i forskningsresultatene.

I kvalitative studier har tradisjonen vært at man benytter dybdeintervjuer eller semistrukturerte intervjuer hvor intervjuene varer en time eller mer. Det kan likevel være hensiktsmessig å vurdere på forhånd hvor lang tid intervjuet må ta. Hvis temaet for undersøkelsen er sterkt avgrenset og tillit kan etableres relativt hurtig i intervjusettingen kan

fokuserte intervjuer være et alternativ til de mer tradisjonelle metodene. Det bør samtidig presiseres at et fokusert intervju kan være en mindre god metode i tilfeller hvor intervjuet er av veldig følsom art eller hvor vanskelige temaer tas opp (Tjora, 2012, s. 126).

4.1.2 Beskrivelse og argumentasjon for metodevalg

For å få et større innblikk i både hva studiet legger opp til av undervisningsinnhold og hvilke kunnskaper og ferdigheter studentene sitter igjen med etter endt undervisning, har jeg valgt å intervju to studenter fra lektorprogrammet i kroppsøving og idrett. Antall informanter ble valgt med bakgrunn i at dette vil gi et tilfredsstillende grunnlag av empiri for en oppgave med dette størrelsesomfanget. Intervjuene som ble gjennomført i forbindelse med denne oppgaven bestod av to separate intervjuer. Årsaken til at to informanter ble valgt til datainnsamlingen av denne oppgaven er fordi oppgaven også benytter empiri fra emnebeskrivelser som kan bidra til å belyse informantenes svar. Informantene består av en kvinne og en mann, dette ble valgt for å sikre representasjon fra flere kjønn. Det skal presiseres at analysen av intervjuene ikke vektlegger kjønn som faktor, samtidig er tanken at det ikke vil svekke analysens grunnlag å samle empiri fra to kjønn.

I min undersøkelse har jeg valgt å ha et semistrukturert intervju (vedlegg 1). For å få respondenter, henvendte jeg meg til studenter som går tredje året på lektorutdanningen i kroppsøving og idrett. De transkriberte intervjuene (vedlegg 2 og 3) er anonymiserte. Begge intervjuene ble gjennomført digitalt over nett, på grunn av krav om sosial distansering fra myndighetene under koronapandemien våren 2020. Det at respondentene måtte intervjues over nett, i en spesiell kontekst, kan ha påvirket resultatene.

Det ble benyttet båndopptager i begge intervjuene. Båndopptager under et intervju kan være problematisk fordi det kan påvirke informanten. Derfor bør båndopptageren være diskret og helst ikke ta vekk fokus fra hverken intervjuer eller informant. Samtidig finnes det flere fordeler med båndopptager. Det vil sikre intervjueren mer fokus på informantens respons og man kan sikre god flyt i intervjuet i stedet for å være opptatt av å skrive notater (Tjora, 2012, ss. 137-138). En skjult båndopptager kan også bidra til at man slipper å stirre på båndopptageren under intervjuet (Tjora, 2012, s. 141). Fordelen med et digitalt intervju var at båndopptageren ikke lå synlig for informantene, dermed slapp dette å bli et forstyrrelsesmoment. Baksiden er at man ved digitalt intervju kan miste noe av kroppsspråket

man kunne oppfattet ved å sitte ansikt-til-ansikt.

Da intervjuene var avsluttet ble opptakene transkribert. Transkripsjon kan være utfordrende fordi det kan være vanskelig å oversette nøyaktig fra muntlig til skriftlig form. Man kan miste detaljer i uttalelsen hvis man ikke er nøye nok, som for eksempel nøling, usikkerhet eller at informanten sliter med å ordlegge seg. Fordelen med transkripsjon er at man vil sitte igjen med en god oversikt over det som ble sagt i intervjuet. En annen fordel er at en transkripsjon vil bidra til å styrke anonymiseringen av informantene ved at eventuelle dialekter vil bli oversatt til bokmål eller nynorsk og det kan dermed bli vanskeligere å spore noe tilbake til informantene (Tjora, 2012, s. 144) Transkripsjonen etter intervjuene til denne oppgaven sikrer også i dette tilfellet bedre anonymitet. Informantenes svar ble oversatt fra deres muntlige svar til bokmål. Jeg var bevisst på å oversette enkelte dialektord til bokmål for at transkripsjonen ikke skal kunne spores tilbake til informantene. Dette vil være spesielt kritisk med tanke på at medstudenter og forelesere til informantene kan identifisere vedkommende hvis de leser denne oppgaven.

Intervjuene som ble gjennomført i forbindelse med datainnsamlingen til denne oppgaven kan karakteriseres som fokuserte intervjuer. Varigheten på begge intervjuene var 15 minutter. Fordelen jeg hadde før intervjuene startet var at jeg allerede satt med en relasjon til begge informantene, noe som kan ha bidratt til at tillit ble etablert relativt tidlig i intervjuet. Likevel trenger ikke relasjonen være utelukkende positiv. Det kan også føre til at jeg som forsker mottar andre svar i forhold til hva en person som ikke kjente informantene på forhånd kunne fått.

4.1.3 Gjennomføring av intervju

I forkant av intervjuene ble det gjennomført et digitalt pilotintervju med en annen lektorstudent. Selve gjennomføringen av intervjuene ble gjennomført digitalt, som begrunnet under punkt 4.1.2. Intervjuene startet med et oppvarmingsspørsmål før hoveddelen av intervjuet ble igangsatt. Intervjuene ble dokumentert med en fysisk skjult opptager for informantene, men begge hadde fått informasjon på forhånd om båndopptageren. Begge intervjuene hadde en varighet på noe over 15 minutter. Underveis i intervjuene var jeg oppmerksom på å stille eventuelle oppfølgingsspørsmål som kunne være relevante. Da selve intervjuene var avsluttet takket jeg informantene for at de stilte opp. Etter avsluttet intervju

ble intervjuene transkribert inn i egne dokumenter, slik Tjora (2012, s. 144) beskriver. Transkripsjonen ble skrevet på bokmål som sikret en bedre anonymisering av informantene (Tjora, 2012, s. 144). Resultatene fra intervjuene blir presentert nærmere under kapittel 5.

4.1.4 Kritikkk av informantutvalg

I datainnsamlingen til denne oppgaven ble det valgt ut to studenter som skulle intervjues. De to studentene som ble valgt har fullført omkring 3/5 av lektorutdanningen da empirien ble samlet inn. Dette kan være problematisk fordi informantene ikke har gjennomført hele utdanningen og ikke har kjennskap til alt læringsinnholdet på lektorutdanningen. Hvor langt informantene har kommet i studieløpet kan spesielt kritiseres med bakgrunn i at et av punktene for læringsutbytte som denne oppgaven satte søkelys på er en del av læringsutbyttet for emnet PPU4614 – Praksis 4, som er et av emnene i 8. semester. Derfor kan det være nærliggende å tro at informantene kunne innehatt mer kunnskap om temaene hvis datainnsamlingen hadde vært fra for eksempel ferdig utdannede lektorer eller studenter som har gjennomført Praksis 4. Det bør likevel presiseres at det kun var et av punktene for læringsutbyttene som blir vektlagt i dette emnet, mens det andre punktet ikke er konkret læringsutbytte i noen av emnene på utdanningen.

4.2 Pålitelighet og gyldighet

Innholdet i begrepet pålitelighet kan, ifølge Tjora, beskrives på denne måten: «pålitelighet handler om *intern logikk* gjennom hele forskningsprosjektet» (Tjora, 2012, s. 202). Et viktig punkt innenfor den kvalitative forskningen, er at forskeren vil dra med seg egne forforståelser og erfaringer inn i prosjektet. Det som er avgjørende for påliteligheten, er at forskeren gjør rede for hvordan denne forhåndskunnskapen benyttes i forskningsprosjektet (Tjora, 2012, s. 203). Ved bruk av intervju som metode, vil det for eksempel kunne være relevant å si noe om utvalget av informanter. Det gjelder spesielt hvis man bruker informanter man har tette forbindelser med. Et argument som Tjora (2012) trekker frem, er at man kan stille samme spørsmål til påliteligheten i kvalitativ forskning, som i kvantitativ forskning. En enkel måte å vurdere det på, er ved å spørre seg «ville resultatene blitt de samme dersom en annen forsker gjorde den samme jobben?» (Tjora, 2012, s. 206).

Ifølge Tjora handler begrepet gyldighet «om de svarene vi finner i vår forskning, faktisk er

svar på de spørsmål vi forsøker å stille» (Tjora, 2012, s. 206). Dette punktet kan være utfordrende i kvalitativ forskning. Én måte å vurdere dette på, er at man som forsker har et avklart forhold til tidligere forskning som har blitt gjort på samme felt. På den måten kan man sjekke hvorvidt egen forskning sammenfaller med andre undersøkelser (Tjora, 2012, s. 206). Dette vil være aktuelt for intervju som metode. Det er også viktig at forskeren redegjør for metodiske valg. Dette vil være for å vise at undersøkelsen blir gjennomført med et faglig godt rammeverk (Tjora, 2012, s. 207).

5 Analyse – presentasjon av funn

Denne delen av oppgaven vil omhandle de to intervjuene som ble gjennomført med to informanter, en kvinne og en mann, som tar lektorutdanninga i kroppsøving og idrett på NTNU. Intervjuguiden (vedlegg 1) og de transkriberte intervjuene (vedlegg 2 og 3) ligger som vedlegg og det vil bli trukket fram deler av intervjuene i den påfølgende delen av oppgaven. Intervjuene ble gjennomført digitalt, som følge av koronapandemien som preget samfunnet våren 2020. Utgangspunktet for intervjuene var to av målene til NTNU for lektorutdanningen i kroppsøving og idrettsfag, hvorav det første er et kunnskapsmål og det andre er et ferdighetsmål.

Disse to punktene ble brutt ned i mindre deler, hvor informantene fikk diverse spørsmål rundt de nevnte målene for læringsutbytte. Et av de tilbakevendende punktene var at begge informantene hadde lært noe om disse temaene i praksis og i kroppsøving og idrettsfagene, men at de bare skrapper overflaten og ikke går ordentlig inn på temaet. Dette kommer fram på spørsmål om vedkommende har lært noe om barn og unge i vanskelige livssituasjoner på lektorutdanninga:

Svar: ja, det må ha vært i praksis nå i høst. Da fikk jeg litt innblikk i hvordan livssituasjonen til noen kunne være. For eksempel på hjemmefronten, men jeg følte ikke at vi fikk innsikt i hva de gjorde for å forbedre dette. Det var bare at de sa har det dårlig hjemme, men vi fikk ikke vite mer enn det.

Spørsmål: har du lært noe spesifikt eller er det mer at dere har fått info rundt det?

Svar: mer at vi har fått info rundt. Vi har hatt de møtene, SIL-kurs [Skolens Indre Livkurs]. Da fikk vi høre litt mer om det, men det tar bare opp problemstillingen, også får vi ikke konkret svar på «sånn gjør du». Ulike caseoppgaver bare.

Spørsmål: mener du at dette er noe lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: Absolutt!

Spørsmål: i hvilken grad, da?

Svar: som i at det blir jo realiteten. Det er det vi kommer til å møte når vi skal ut og jobbe. Som mange sier, så blir vi som psykologer i tillegg til læreren. Men læreroppgaven inneholder mye mer enn å bare undervise. Så derfor tror jeg at det er veldig viktig at vi får vite hvordan vi kan håndtere ulike situasjoner. Gjerne mer litt mer konkrete tiltak. Og det føler jeg jo ikke at vi har fått innblikk i, nei.

På samme spørsmål svarer den mannlige informantene dette:

Svar: ja, jeg har jo det. Jeg har jo hatt om temaet mest i idrettsfagene, ikke så mye i pedagogikken. Der har de vært innpå det, men ikke noe veldig spesifikt.

Spørsmål: vil du si noe om hva du har lært?

Svar: Ja, jeg har jo, skal vi se. Jeg har jo mest lært om tilpassing av undervisning og omsorgsbiten i forbindelse med det.

Med andre ord er det ulike steder informantene har lært om dette temaet. En har opplevd læring i praksis og den andre har lært om det i hovedfaget, kroppsøving og idrett. Begge mener likevel at dette er noe lektorer bør ha kunnskap om. Samtidig påpeker begge at det ikke trenger å være et krav om dyp og inngående kunnskap og ferdigheter om dette, men at lektoren har tilstrekkelig opplæring slik at man kan sende eleven videre til andre instanser på skolen som er mer kompetent til å ta seg av barn og unge i vanskelige livssituasjoner. Informantene sitter samtidig med en opplevelse av at de ikke har fått den tilstrekkelige opplæringen de selv mener at de trenger for å kunne gjennomføre dette. På spørsmål vektlegger begge informantene at lektorer bør ha kunnskap om dette temaet.

På spørsmålet: «har du i løpet av lektorutdanninga lært om hva som kan være nødvendige

tiltak etter gjeldende lovverk for barn og unge i vanskelige livssituasjoner?» er det ulike svar hos informantene. Mannen som ble intervjuet svarer slik:

Svar: ja, det må jo kanskje gå til praksis og SIL-kurs for å finne noe som kan relatere seg til det. Men det er jo da gått igjennom hva hver enkelt skole som jeg har vært på praksis i og hvordan de forholder seg til det, og tiltak og rutiner som de har for det.

Spørsmål: vil du si noe om hva du har lært?

Svar: Ja, si det. Vil nok si det at hovedinntrykket at det er veldig varierende for hvilken skole man er på og om det er gode rutiner for det og om det i det hele tatt er rutiner for å håndtere det godt nok.

Han påpeker at han har lært noe om det i praksis og på Skolens Indre Liv-kurs (heretter omtalt som SIL-kurs) i praksis. Samtidig presiserer han at hans opplevelse er at det er veldig avhengig av skolen og praksisopplegget på den enkelte skolen om hvor godt denne opplæringen av studentene blir ivaretatt. I tillegg påpeker han at hovedinntrykket hans er at det også er veldig varierende fra skole til skole hvorvidt den enkelte skole i det hele tatt har rutiner rundt dette. Kvinnen responderer slik på samme spørsmål:

Svar: nei. Nei, det kan nok være at vi har hatt om det, men jeg føler ikke at vi har fått repetert det nok til at jeg kan si noe om det i dag. Og enkelte ting sier seg jo litt selv gjerne, men det er ikke konkrete ting jeg kan trekke fram som jeg vet jeg har lært.

Spørsmål: mener du at dette er noe som lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: Ja!

Spørsmål: i hvilken grad da?

Svar: i den grad at vi kan føle oss trygge på området. Og ha noe å si om det, sånn som meg nå, jeg kan jo ikke og si at jeg vet at vi skal gjøre sånn og sånn i enkelte situasjoner, for det vet jeg faktisk ikke.

Informanten svarer med andre ord at dette har hun ikke lært noe om, i hvert fall ikke noe som hun kunne gjengi på stående fot, noe som vedkommende poengterte at hun gjerne skulle ønske hun hadde kunnskap om nettopp slik at man kan føle seg trygg hvis en slik situasjon oppstår så man kan sende den aktuelle eleven videre til rett instans. Dette er et poeng som nevnes av begge informantene. De ønsker begge å få en grunnleggende kunnskap og

innføring i de temaene som ble nevnt under intervjuet slik at kan være i stand til å sende eleven videre til rett instans som er bedre rustet på området enn lektorer er.

Ønsket kommer til syne i dette sitatet fra den kvinnelige informanten på spørsmål om hvilken grad lektorer bør ha kunnskap om identifisering av særskilte behov hos barn og unge, herunder vold og seksuelle overgrep:

Svar: Jeg tenker at vi bør bli lært opp til å gjøre eleven trygg nok til å sende han videre. At vi vet nok om vår egen rolle. At vi kan utstråle, at vi ikke blir sånn «nei, jeg har ikke lyst til å hjelpe deg, men jeg skal sende deg videre. Men at vi heller sier noe spesifikt så de og blir trygge på situasjonen. Men det kommer jo an på kunnskapen vi får lære om akkurat det temaet. Så gjerne det at vi blir lært til å bli trygge i situasjonene i stedet for at vi får sjokk gjerne fordi vi ikke visste om det og så blir eleven redd og ikke vil ta dette videre. Vi må jo gjøre det beste for eleven.

På samme spørsmål svarer den mannlige informanten dette:

Svar: Ja, i hvert fall en sånn kjennskap til det for å identifisere og sende videre så bør man ha kjennskap til det, men ikke på samme måte som alt annet, men hvertfall ha en kjennskap til det for å kunne identifisere det.

Begge informantene poengterer at de ikke ønsker en inngående kunnskap eller ferdighet på dette området, men tilstrekkelig slik at de kan få henvist eleven til andre personer som jobber i skolen som har mer kompetanse på området. På spørsmål om de har lært noe om identifisering av særskilte behov hos barn og unge, herunder vold og seksuelle overgrep svarer kvinnen:

Svar: Nei. Fordi jeg føler at når vi tar opp, at vi kan snakke litt vagt om det, men at vi ikke går spesifikt inn på det og hvordan vi kan se det.

Spørsmål: men er dette noe som du tenker at lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: Kanskje, eller i alle fall vite hva vi skal gjøre hvis vi ser at noen elever er i den situasjoner, da. Hvem vi skal gå videre til og ta det opp med. Men det er det vi burde vite, jeg vet jo ikke om jeg egentlig skal gå videre med det eller om jeg skal si noe til eleven. Så ja, vi burde få vite hva vi skal gjøre i en sånn situasjon.

Mens mannen responderer slik på samme spørsmål:

Svar: Ja, har lært det, men da uten vold og seksualitet.

Spørsmål: Ja, vil du si noe om hva du har lært?

Svar: Ja, det er mest snakk om litt mer generelt der det ikke er snakk om noe spesifikt innenfor vold i hjemmet og sånn, men avvikende atferd i hjemmet i og eventuelt unger som krever mer og som har behov for mer tilrettelegging på skolen.

Spørsmål: mener du at dette er noe som lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: Ja, hvertfall en sånn kjennskap til det for å identifisere og sende videre så bør man ha kjennskap til det, men ikke på samme måte som alt annet, men hvertfall ha en kjennskap til det for å kunne identifisere det.

Temaet har med andre ord blitt tatt opp, men det har ikke hittil i utdanningsløpet blitt sikret mer spesifikk læring som studentene selv ønsker og slik forskriften og NTNU uttaler at lektorer bør ha. Begge informantene påpeker også at dette er noe lektorer bør ha kunnskap om. Igjen presiserer begge at det ikke trenger å være et krav om stor inngående kunnskap, men heller en grunnleggende læring som gjør at de kan identifisere utfordringene og sende eleven videre til rett instans.

Et annet moment som kan være verdt å merke seg er at den kvinnelige studenten deltok på et seminar i regi av linjeforeninga som omhandler temaene vold og seksuelle overgrep på eget initiativ:

Svar: Jeg har faktisk vært på et seminar der det var ei fra barnevernet der det var ei som kom og snakket om vold og seksuelle overgrep i skolen gjennom Erudio.

Spørsmål: hvordan var det?

Svar: så da fikk vi informasjon om det. Det var veldig interessant.

Spørsmål: så du har da tatt initiativ til å lære om det her utenom utdanninga, da?

Svar: ja, faktisk. Men jeg husker ikke så mye, så jeg skulle ønske at det var flere seminar. For det ble litt sånn at man kom og ble inspirert og det var det.

Meg: Jeg skjønner. Så det beste hadde kanskje vært å ha noe sånt på utdanninga, da?

Svar: Absolutt.

Informanten opplevde dette som et viktig tema at vedkommende ønsket å lære mer om det og påpekte senere i intervjuet at dette var noe hun skulle ønske hadde blitt lagt opp til i selve utdanninga og ikke noe man måtte ta initiativ til selv.

Den neste delen av analysekapittelet skal omhandle en presentasjon av emnebeskrivelsene og intervjuene. Begge informantene sitter med opplevelse av noe læring omkring barn og unge i vanskelige livssituasjoner, men begge påpeker at dette ikke er mye kunnskap. En av informantene sier at hun hadde fått et lite innblikk, men ingen innsikt som kan forberede henne på temaet. Den andre informanten stadfester at undervisningen har vært innom det, men at han ikke sitter med noen spesifikk kunnskap. Dette er ikke overraskende, sett i lys av læringsutbyttene fra emnebeskrivelsene. Her slås det fast at punktet om barn og unge i vanskelige livssituasjoner ikke blir innlemmet i emnene på lektorutdanningen i kroppsøving og idrett. Derfor er mangelen på kunnskap som studentene beskriver i intervjuet noe som er svært forståelig med tanke på mangelen på undervisning rundt dette temaet i utdanningen. Et annet aspekt av svarene til informantene på dette spørsmålet er at den ene oppgir i sitt svar å sitte med noe læring om barn og unge vanskelige livssituasjoner fra undervisningen i kroppsøving og idrettsfagene. Den andre informanten påpeker at hun lærte om det, dog noe overfladisk, i praksis 5. semester.

På spørsmål om studentene har lært noe om identifisering av særskilte behov hos barn og unge, herunder vold og seksuelle overgrep responderer begge informantene noe ulikt. Den ene studenten svarer at man har vært innom temaet på utdanningen, men at man ikke har beveget seg spesifikt inn på temaet om hvordan dette kan identifiseres. Den andre informanten svarer at han lært det, men den læringen han sitter med inkluderer ikke vold og seksuelle overgrep. Det kan være flere forklaringer til at de to informantene ikke sitter med inngående ferdighet for identifisering av særskilte behov hos barn og unge, herunder vold og seksuelle overgrep. En av forklaringene kan være at dette ikke er et tema i utdanningen før 8. semester og informantene som deltok i datainnsamlingen til denne oppgaven nå er på 6. semester av utdanningen. Det er likevel interessant at informantene sitter med ulik læring på området. Den mannlige informanten sier at han har lært noe om identifisering av særskilte behov hos barn og unge, riktignok uten vold og seksuelle overgrep. Den kvinnelige informantens svar på spørsmålet var at hun ikke satt igjen med noe læring. Begrunnelsen hennes var at man kan være innom temaet, men at man kun snakker vagt om dette uten å sitte igjen med en ferdighet på området.

6 Lektorutdanningen i et maktperspektiv

6.1 Emnebeskrivelser i lys av Foucaults teori

Når man følger Foucaults teori om makt, er den moderne staten sentral. Den er pålagt et ansvar for å håndtere befolkningsutviklingen og sikre produktivkreftene i samfunnet. Et av momentene som må ligge til rette for å klare dette er de ulike panoptiske institusjonene (Aakvaag, 2008, ss. 312-318). NTNU er en slik panoptisk institusjon. Gjennom sin biomakt sikrer staten, i dette tilfellet KD, at utdanningsnivået til befolkningen blir ivaretatt gjennom å utdanne lektorer som igjen skal utdanne elever på ungdomsskolen og videregående. For å sikre dette har staten lagt føringer, både gjennom forskrift og nasjonale retningslinjer, for å sikre at lektorutdanningen skjer på det staten mener er riktig måte (Forskrift for rammeplan for lektorutdanning, 2013; NLRU, 2017). På denne måten bruker staten sin biomakt ut til de panoptiske institusjonene for å sikre befolkningens utdanningsnivå.

Et av momentene staten har bestemt at lektorutdanningen skal inneholde, er de to målene for læringsutbytte ferdigutdannede lektorer skal inneha. Utfordringen man sitter igjen med i dette systemet er det som skjer i overgangen mellom stat og lokal institusjon, med andre ord overgangen mellom biomakt og panoptisk disiplinering. For å sikre utdanningen slik lektorutdannerne på NTNU mener er best har de gjort enkelte justeringer og funnet smutthull i regelverket (Bratberg, 2016, ss. 73-75).

Samtidig så vi i kapittel 2 at emnebeskrivelsene i lektorutdanningen i kroppsøving og idrett ikke implementerer den samme ordlyden i læringsutbyttene, som i målene for læringsutbytter for utdanningen. Kun ett av de to målene for læringsutbytter ble konkret dekket av et emne. Likevel kan man tolke det slik at PPU4602 – Pedagogikk 2 kan ta for seg temaet med to av kunnskapsmålene. Disse kunnskapsmålene vil i teorien kunne dekke begge læringsutbyttene som er fastsatt i forskriften og av NTNU. §15-3 i Opplæringslova stadfester at ansatte i skolen skal melde ifra til barnevernet ved mistanke om mishandling og alvorlig omsorgssvikt (Opplæringslova, 1998). Dermed kan man si at det ligger et premiss i paragrafen om at man både må ha kunnskap om barn og unge i vanskelige livssituasjoner, deres rettigheter, hvordan sette i gang tiltak og i tillegg vite hvordan man skal gå frem for å etablere et tverrfaglig samarbeid.

Man kan stille spørsmål ved hvorvidt lektorutdanningen i kroppsøving og idrett ved NTNU skal ha med kunnskapspunktet for læringsutbyttet, når det kommer fram at de ikke gir studentene konkret opplæring i det. Det bør samtidig ikke kritiseres for sterkt at NTNU har valgt å innlemme hele læringsutbyttet fra forskriften under punkt for læringsutbytte på lektorutdanningen i kroppsøving og idrett, uten at det kommer konkret til uttrykk i emnebeskrivelser (NTNU, u.d.). Hvis man hadde fjernet de punktene som ikke var innlemmet i undervisningen ville det vært mye mer kritikkverdigg med tanke på at det ville vært en aktiv og uttalt handling fra NTNU om at man ikke ønsket å følge reglementet for utdanningen. På en annen side kan man spørre seg hvor riktig, og ikke minst lovlig, det egentlig er av en utdanningsinstitusjon å ikke sikre studentene opplæringen de har lovfestet rett til. Samtidig vet man at lektorstudiets organisering og innhold er medvirkende årsaker til at lektorstudenter faller fra utdanningen. Derfor kan det være nærliggende å tro at en manglende opplæring i henhold til lovverket ikke vil bidra til å øke studentenes motivasjon til å fortsette på lektorutdanningen (Mjåland, 2011, ss. 71-72). Det er påpekt at endringen for å hindre frafallet i lektorutdanningen må komme fra fakultetene (Mjåland, 2011, s. 72). Dermed kan den panoptiske disiplineringen bidra til å sikre opplæringen studentene har lovfestet rett på, samtidig som man bidrar til å hindre frafallet hos de samme studentene.

6.2 Intervju i lys av Foucaults teori

Denne oppgaven samlet empiri fra to informanter som snakket om sin læring og sine meninger rundt temaet for denne oppgaven, som har vært tema i oppgavens analysekapittel. Et av temaene er den ene informantens opplevelse av praksis og hvilken læring vedkommende har opplevd der. På spørsmålet «har du i løpet av lektorutdanningen lært om hva som kan være nødvendige tiltak etter gjeldende lovverk for barn og unge i vanskelige livssituasjoner?» svarer informantene at han hadde lært noe på SIL-kurs, men at han opplevde at hvorvidt dette var et tema hos praksisskolen varierte fra skole til skole. Den andre informanten hadde ikke lært noe om det samme temaet, så påstanden om at det er forskjellige praksis hos praksisskolene kan stemme. Derfor kan et tiltak være å sikre mer lik opplæring når lektorstudentene er i praksis. Det vil være svært uheldig hvis din evne til å følge lovverket for nødvendige tiltak for barn og unge i vanskelige livssituasjoner skulle avhenge av hvilken praksisskole man er i.

For å sikre lik opplæring for samtlige studenter, er dette noe biomakten kan håndtere. Med styringskretsløpet som metode kan biomakten, i dette tilfellet KD, innhente informasjon fra de panoptiske institusjonene, som her er NTNU og praksisskolene. Deretter kan KD treffe tiltak som kan sikre samtlige studenter lik opplæring. Med dette kan man unngå en situasjon hvor enkelte studenter sitter med et fortrinn når man skal ut i jobb ved at de har fått praksisopplæring andre studenter ikke har fått. Det bør samtidig være et gjennomtenkt tiltak fra KD. Vi vet fra tidligere uttalelser fra lektorutdannere at det lages lokale tilpasninger og forsøk på å finne smutthull i regelverket. Dette kommer av mye press fra biomakten og et komplisert og sammensatt rammeverk man må forholde seg til.

Et annet punkt som kan være verdt å merke seg er at en av informantene sitter med en opplevelse av læring om barn og unge i vanskelige livssituasjoner. Læringen informanten sitter med, kom gjennom undervisningen i kroppsøving og idrettsfagene. Likevel er det ingen av emnene innenfor kroppsøving og idrett som tilsier at dette skal være et læringsutbytte for faget. Dette kan være et eksempel på lektorutdannelsens lokale tilpasninger for å sikre at utdanningen legges opp best mulig etter deres mening. Lektorutdannere på samme institutt har gjort tilpasninger på grunn av det sterke presset både utenfra og innenfra. Disse tilpasningene har også vært endringer av faglig innhold (Bratberg, 2016, ss. 73-74). Hvis tilfellet er at lektorutdannerne på ISS i kroppsøving og idrett har gjort tilpasninger for å sikre studentenes kunnskap og ferdighet i henhold til punktene for læringsutbytter i forskriften, er dette interessant. Både fordi det betyr at lektorutdannerne selv ser at dette er noe som ikke dekkes i utdanningen og tar ansvar for det, men også fordi det viser at Bratbergs (2016, ss. 73-75) konklusjon om at lektorutdannerne gjør tilpasninger og endringer for å sikre en best mulig utdanning stemmer. Likevel presiseres det at dette ikke er noe denne oppgaven skal forsøke å belyse eller finne ut av. En slik undersøkelse måtte blant annet inneholdt en nærmere analyse og for eksempel intervju av lektorutdannerne i kroppsøving og idrett på NTNU.

Som begge informantene poengterte, ønsker de seg en grunnleggende kunnskap for å sikre den utsatte elevens beste. Det er ikke snakk om at studentene ønsker en mer inngående og sammensatt opplæring. De ønsker den kunnskapen og ferdigheten som trengs for å kunne sende eleven som er i en utsatt situasjon videre til andre fagpersoner. Det kommer også fram i det ene intervjuet at en av informantene har selv valgt å dra på et seminar i regi av linjeforeningen som omhandlet nettopp punktet for læringsutbytte som ikke blir oppfylt i

studiet. Dette viser tegn på at studenten ønsker kunnskapen, men ikke opplever at dette oppfylles av lektorstudiet. Det vil derfor være kritisk at enten den panoptiske institusjonen eller biomakten, altså NTNU eller KD, klarer å sikre opplæringen studentene både ønsker og har krav på. For begge informantene påpeker i sine intervju, at dette er noe lektorer bør ha kunnskap om for å sikre identifisering av utfordringene og dermed kunne sende den aktuelle eleven videre til rett instans.

I et tilfelle hvor en elev blir tatt hånd om av barnevernet kan man se et eksempel på utfordringer som løses uten biomaktens direkte innblanding. Eleven blir tatt hånd om av flere panoptiske institusjoner som har fått sine mandat og arbeidsområder tildelt fra biomakten. Dermed kan man si at biomakten spiller en indirekte rolle ved at den legger rammene for hvordan arbeidet til de panoptiske institusjonene skal foregå. I dette tilfellet blir ikke styringskretsløpet benyttet, siden utfordringene løses på det panoptiske nivået mellom ulike institusjoner.

6.3 Studentenes opplevelse og utdanningens innhold

Denne delen av kapittelet vil omhandle skjæringspunktet mellom læringsutbytte i emnebeskrivelsene og intervjuene. I kapittel 5 ble det adressert av den ene informanten at vedkommende hadde dratt på et seminar i regi av linjeforeningen for å sikre seg kunnskap på området vold og seksuelle overgrep, noe som studenten ikke opplevde nok læring om i lektorstudiet. Et forslag til løsning for å sikre denne undervisningen kan være at NTNU løser dette selv ved å endre utdanningen og undervisningen på sin lektorutdanning. Fordelen med dette er at man slipper å gå gjennom flere ledd for å gjennomføre tiltakene. Baksiden kan være at det ikke er kun NTNU som har utfordringen med mangel på denne type undervisning. Derfor kan løsningen også være at biomakten iverksetter tiltak som sikrer samtlige lektorstudenter over hele landet den utdanningen de har krav på. Det bør presiseres at punktet om identifisering av tegn på vold og seksuelle overgrep mot barn og unge dekkes fjerde utdanningsår på lektorstudiet i kroppsøving og idrett, mens informanten som dro på seminaret og ønsker mer opplæring på området er tredjeårsstudent.

Dette kan bety at det er et behov for å gi studentene undervisning om dette temaet tidligere i utdanningsforløpet. Studentene møter elevene ute i praksis allerede første studieår, og det kan derfor være en aktuell problemstilling allerede da. Det er nettopp en av sidene ved praksis,

man kan ikke skreddersy hvilken elevgruppe man skal lære å være lektor for. Som student er man nødt til å tilpasse seg den elevgruppen man skal jobbe med. Man kan også argumentere med at dette er et særdeles viktig punkt at studentene føler seg trygge på, nettopp fordi man skal inn i rollen som en voksenperson for elevene man møter i praksis. Det kan for eksempel skje at elever kan betro seg til studenter om opplevelser, og da er det viktig at man som en voksenperson kan håndtere dette riktig.

Samtidig er det viktig å ikke overdrive studentens ansvarsrolle i praksis. Praksisen skal også være en læringssituasjon for studenter, hvor de ikke skal sitte alene med ansvaret for elevene i elevgruppen. Dermed har man som student to forskjellige roller i praksis. Man skal selv lære, samtidig som man skal lære bort til elevene. Praksisen utgjør en viktig del av læringsforløpet til studenter, og etter endt utdanning skal de nyutdannede lektorene selv bli en del av den panoptiske disiplineringen og ha ansvaret for elevgrupper. Dermed bør det også sikres en forsvarlig opplæring av lektorstudenter, slik at de har den kompetansen de trenger for å ivareta elevenes beste når de selv skal ut i jobb.

Likevel opplever ikke informantene at lektorutdanningen sikrer den kunnskapen som studentene har krav på og ønsker å tilegne seg. Til tross for at PPU4602 – Pedagogikk 2 har som kunnskapsmål at studentene «har kunnskap om skolens mandat og skolens styringsstrukturer» og at de skal kunne «kan analysere lærerens handlingsrom i lys av utdanningspolitiske føringer, profesjonsetiske perspektiver og kontekstuelle forhold», er det ingen av informantene som svarer at de har fått kunnskap om dette. Dermed kan det være nærliggende å anta at for eksempel kapittel 15 i Opplæringslova ikke har vært et tema i undervisningen som informantene har deltatt på. Derfor bør tiltak treffes, helst fra biomakten slik at samtlige panoptiske institusjoner må følge opp og gi utdanningen studentene har krav på.

Under kapittel 5 adresseres tilfellet hvor de to informantene sitter med ulik læring på punktet om barn og unge i vanskelige livssituasjoner. Den ene informanten sitter med en opplevelse av læring av dette fra PPU4613 – Praksis 3, mens den andre informanten har opplevd læring rundt dette temaet i kroppsøving og idrettsfagene. Dette er interessant i seg selv, men også fordi ingen av emnene de to studentene har tatt hittil i utdanningen har hatt dette temaet som mål for læringsutbytte hos studentene. Resultatene fra analysen av emnebeskrivelsene viser at det ikke er noen emner som innlemmer dette temaet i sitt læringsutbytte, hverken før eller

etter punktet informantene er i utdanningen. Derfor kan det være nærliggende å tro at dette har vært tema i andre emner i lektorutdanningen i kroppsøving og idrett uten dette har vært et uttalt mål for læringsutbytte for studentene. Spørsmålet man kan stille seg da er hvorvidt dette er bevisst fra lektorutdannerne eller om det heller er en positiv tilfeldighet at studenter sitter igjen med læring utover det som er fastsatt i læringsutbytte for emnene.

7 Avslutning

7.1 Videre forskning

Denne bacheloroppgaven er ikke en undersøkelse som skal vurdere konsekvensene av mangel på opplæring i henhold til det nasjonale rammeverket. Likevel vet man fra rapporten til Mjåland (2011, ss. 71-72) at lektorstudenter faller fra på grunn av hvordan utdanningen er lagt opp. Derfor kan det være relevant for videre forskning å se på endringer i lektorutdanningen, ikke bare med tanke på å oppfylle kravene fra staten, men også for å kunne bidra til å hindre frafall fra utdanningen. I beste fall kan det også bidra til å at fremtidige lektorer kan sikre utsatte elever bedre oppfølging.

Etter flere søk i flere databaser er det ikke funnet forskning som omhandler samme tema som tas opp i denne oppgaven. Med manglende som finnes i utdanningen og som oppleves av studentene kan det være et poeng å sikre mer forskning om temaet slik at man kan unngå manglende opplæring av lektorstudenter. Derfor kan det være naturlig at videre forskning ser nærmere på hvordan lektorutdanningen i kroppsøving og idrett ved NTNU spesielt, men også lektorutdanningen generelt kan forbedres. Dette for at fremtidige lektorer kan sikres lovfestet opplæring som kan bidra til at lektorer bedre kan bistå elever med utfordringer.

7.2 Oppsummering og konklusjon

Lektorutdanningen i kroppsøving og idrett er en utdanning som forholder seg til et statlig rammeverk. Både lovverk og nasjonale retningslinjer regulerer hvordan lektorutdanningen skal se legges opp og gjennomføres (Forskrift for rammeplan for lektorutdanning, 2013; NLRU, 2017). I forskriften kan man blant annet finne en rekke punkter for læringsutbytter som ferdig utdannede lektorer skal ha. De samme retningslinjene har NTNU selv satt som læringsutbytter for utdanningen (NTNU, u.d.). Likevel legger ikke lektorutdanningen i

kroppøving og idrett på NTNU opp til at dette skal være læringsutbytte i utdanningen.

Foucaults teorier om moderne makt sammen med Bratbergs konklusjon kan være med på å forklare noe av årsaken til at utdanningen ikke dekker samtlige punkter for læringsutbytte. Foucaults teori om den moderne stat omhandler at staten bruker sin biomakt for å sikre at panoptiske institusjoner gjennomfører deres tiltak overfor befolkningen (Aakvaag, 2008, ss. 313-318; Foucault, 1994, ss. 126-127 og 131-132; Foucault, 1978, ss. 153-155). Likevel viser Bratbergs resultater lektorutdanningen ved NTNU gjør sine tilpasninger og lokale endringer på grunn av et sterkt press spesielt utenfra, men også innenfra fra sin egen organisasjon (Bratberg, 2016, ss. 73-75). Bratbergs undersøkelser foregikk på samme institutt som lektorutdanningen i kroppøving og idrett holder til. Dermed kan det være nærliggende å tro at i sin utforming av lektorutdanningen i kroppøving og idrett har lektorutdannerne endret noe på utdanningen for å kunne gjennomføre den slik de ønsker. Dette kan være med på å forklare hvorfor ikke samtlige punkter for læringsutbytter har blitt innlemmet i utdanningen.

Informantene i denne oppgaven har uttalt at de ønsker en grunnleggende kunnskap og ferdighet om temaet. De sier selv at det ikke er et behov for svært inngående kjennskap til temaet, men de ønsker en grunnmur som kan sikre at de kan hjelpe elever i utsatte og vanskelige situasjoner når de selv skal jobbe i skolen. For å sikre denne kunnskapen vil det være viktig at kunnskapspunktet om barn og unge i vanskelige livssituasjoner blir innlemmet i lektorutdanningen slik at nyutdannede kan hjelpe barn og unge. Det bør samtidig presiseres at dette ikke kun er lektorutdannerne ved ISS sitt ansvar, men de også de som står for opplæringen i pedagogikk, fagdidaktikk og praksis må ta sin del av ansvaret. Det kan likevel være nærliggende å tro at NTNU, i prosessen med implementering av de statlige styringsdokumentene, ikke har maktet å innlemme samtlige mål for læringsutbytte som både loven og NTNU selv sier at skal oppfylles. Det tas samtidig et lite forbehold for at informantene ikke har tilegnet seg kunnskapen som kan ha blitt undervist om PPU4602 – Pedagogikk 2. Selv om dette er tilfellet dekker ikke utdanningen konkret punktene for læringsutbytte, noe som er kritikkverdig.

8 Referanser

- Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt Forlag.
- Bratberg, A. (2016, August). Hvem eier lærerprofesjonen? Trondheim, Trøndelag, Norge.
- Forskrift om rammeplan for lektorutdanning (2013). Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13 (FOR-2013-03-18-288) Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-03-18-288>
- Foucault, M. (1978). *Seksualitetens historie 1, Viljen til viden*. København.
- Foucault, M. (1994). *Overvåkning og straff*. Oslo: Gyldendal.
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet*. Oslo: J. W. Cappelens forlag.
- Henriksen, Ø. (2016, Februar 4). *Store norske leksikon*. Hentet fra Lærer: <https://snl.no/l%C3%A6rer>
- Henriksen, Ø. (2018, Februar 20). *Store norske leksikon*. Hentet fra Lektor: <https://snl.no/lektor>
- Hogstad, J. (2011, Februar 11). Læringsutbytte: Begrepets anvendelighet i kvalitetsvurdering av høyere utdanning. *Uniped*, ss. 72-81.
- Lofthus, L. (2017). Bruk av teori for økt refleksivitet i praksis. Praksisarkitektur som rammeverk for å belyse forskerens plass i datagenerering. I L. Frers, K. Hognestad, & M. Bøe (Red.), *Metode mellom forskning og læring: Refleksjon i praksis* (ss. 35-55). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Mjåland, K. (2011). *Frafall ved den integrerte lektor- og adjunktutdanningen ved UiB*. Bergen: Uni Rokkansenteret.
- NLRU. (2017). *Nasjonale retningslinjer for lektorutdanning for trinn 8-13*.
- NTNU. (u.d.). *Lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag for trinn 8-13*. Hentet fra NTNU: <https://www.ntnu.no/studier/mlkidr/laringsutbytte>
- Opplæringslova (1998). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (LOV-1998-07-17-61). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>
- Tjora, A. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

9 Vedlegg

Vedlegg 1:

Intervjuguide

Steg 1: Innledning og rammesetting

- Hei. Som jeg har fortalt litt om tidligere så skal jeg intervju deg i dag om lektorutdanninga i kroppsøving og idrett. Når som helst underveis kan du trekke deg. Hvis du trekker deg vil dette opptaket og andre data slettes. Det vil ikke være noe i oppgaven som kan ledes tilbake til deg som individ.
- I tillegg til dette intervjuet vil oppgaven inneholde en analyse av emnebeskrivelsene til de respektive emnene vi har gjennomført på lektorutdanninga.
- Har du noen spørsmål før vi starter?

Steg 2: Intervjuet

Spørsmål:

- (Innledende) Hva synes du om lektorutdanninga?

Tema 1: Barn og unge i vanskelige livssituasjoner

- Har du i løpet av lektorutdanninga lært noe om barn og unge i vanskelige livssituasjoner?
 - o (Oppfølging) Hva har du lært ila. lektorutdanninga om barn og unge i vanskelige livssituasjoner?
 - o (Oppfølging) Mener du at lektorer bør ha kunnskap om dette?
 - o (Oppfølging) I hvilken grad mener du lektorer skal ha kunnskap om dette?
- Har du lært på ila lektorutdanninga om å identifisere særskilte behov hos barn og unge, herunder vold og seksuelle overgrep?
 - o (Oppfølging) Hva har du lært om å identifisere særskilte behov hos barn og unge, herunder vold og seksuelle overgrep?

- (Oppfølging) Mener du at lektorer bør ha kunnskap om dette?
- (Oppfølging) I hvilken grad mener du lektorer skal ha kunnskap om dette?
- Hva legger du i begrepet «vanskelige livssituasjoner»?
 - Hva legger du i begrepene «vold og seksuelle overgrep»?

Tema 2: Barn og unges rettigheter

- Har du lært noe om barn og unges rettigheter nasjonalt og internasjonalt på lektorutdanninga?
 - (Oppfølging) Hva har du lært om barn og unges rettigheter nasjonalt og internasjonalt på lektorutdanninga?
 - (Oppfølging) Mener du at lektorer bør ha kunnskap om dette?
 - (Oppfølging) I hvilken grad mener du lektorer skal ha kunnskap om dette?

Tema 3: Nødvendige tiltak og aktuelle samarbeidspartnere

- Har du ila. lektorutdanninga lært noe om hva som kan være nødvendige tiltak etter gjeldende lovverk for barn og unge i vanskelige livssituasjoner?
 - (Oppfølging) Hva har du lært om nødvendige tiltak etter gjeldende lovverk for barn og unge i vanskelige livssituasjoner?
 - (Oppfølging) Mener du at lektorer bør ha kunnskap om dette?
 - (Oppfølging) I hvilken grad mener du lektorer skal ha kunnskap om dette?
- Har du ila. lektorutdanninga lært noe om hvilke faglige etater eller tverrfaglige samarbeid man kan kontakte/inngå for å sikre barnets beste?
 - (Oppfølging) Hva har du lært om hvilke faglige etater eller tverrfaglige samarbeid man kan kontakte/inngå for å sikre barnets beste?
 - (Oppfølging) Mener du at lektorer bør ha kunnskap om dette?
 - (Oppfølging) I hvilken grad mener du lektorer skal ha kunnskap om dette?

Steg 3: Avrundning

Tusen takk for at stilte opp på intervjuet, det setter jeg stor pris på! Jeg skal holde deg oppdatert om hva jeg finner ut av

Er det noe mer du lurer på eller som du vil utdype/forklare nærmere som du føler at du ikke fikk fram i stad?

Vedlegg 2: transkribert intervju 1

Transkribert intervju - mann

Spørsmål: hva synes du om lektorutdanninga?

Svar: Tja, si det. Spesielt for meg som har gjort en del før jeg startet på lektorutdanninga så er det mye tid og emner som føles veldig bortkasta. Både i idrettsfagene og i pedagogikkfagene. Så det er nok en utdanning som er beregna på personer som kommer ganske rett ut ifra vgs og ikke har noe mye jobberfaring eller noe utdanning fra før, da.

Spørsmål: tema nr 1 er barn og unge i vanskelige livssituasjoner. Har du ila lektorutdanninga lært noe om barn og unge i vanskelige livssituasjoner?

Svar: ja, jeg har jo det. Jeg har jo hatt om temaet i mest idrettsfagene, ikke så mye i pedagogikken. Der har de vært innpå det, men ikke noe veldig spesifikt.

Spørsmål: vil du si noe om hva du har lært?

Svar: Ja, jeg har jo.. skal vi se. Jeg har jo mest lært om tilpassing av undervisning og omsorgsbiten ifm det.

Spørsmål: mener du at dette er noe lektorer bør vite noe om?

Svar: Ja, det er nok det i aller høyeste grad sjøl om det er mange andre som på en skole som skal kunne steppe inn, så er det absolutt noe en lektor eller evt kontaktlærer og trygg voksen bør være i stand til å håndtere ved å få tillit til ungene. Så det tror jeg absolutt at det er viktig å ta med seg.

Spørsmål: har du ila lektorutdanninga lært noe om å identifisere særskilte behov hos barn og unge, herunder vold og seksuelle overgrep?

Svar: Ja, har lært det, men da uten vold og seksualitet.

Spørsmål: Ja, vil du si noe om hva du har lært?

Svar: Ja, det er mest snakk om litt mer generelt der det ikke er snakk om noe spesifikt innenfor vold i hjemmet og sånn, men avvikende atferd i hjemmet i og evt unger som krever mer og som har behov for mer tilrettelegging på skolen,

Spørsmål: mener du at dette er noe som lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: Ja, hvertfall en sånn kjennskap til det for å identifisere og sende videre så bør man ha kjennskap til det, emn ikke på samme måte som alt annet, men hvertfall ha en kjennskap til det for å kunne identifisere det.

Spørsmål: hva legger du i begrepet vanskelige livssituasjoner?

Svar: Det vil jo jeg egentlig si er veldig vidt og det er derfor det og er vanskelig å si hvordan kompetansen bør være opp imot det. Sånn som voldelig atferd i hjemmet og sånn er selvfølgelig noe som bør være inkludert, men og unger som har mistet noen eller sliter på andre måter, tenker jeg på som vanskelige livssituasjoner.

Spørsmål: Hva legger du i begrepene vold og seksuelle overgrep?

Svar: Voldelig atferd og seksuelle overgrep, ja, det må man dele i to. Voldelig atferd da vil jeg se på alt som handler om fysisk og psykisk vold i hjemmet og nær omgangskrets. Og seksuell atferd da må det inkluderes noen seksuelle handlinger oppi det, evt noe grove seksuelle bemerkninger.

Spørsmål: da er vi over på tema nr to, barn og unges rettigheter. Har du ulla lektorutdanninga lært noe om barn og unges rettighet nasjonalt og internasjonalt?

Svar: ja, eller jeg må jo si både ja og nei. Man bør jo ha lært om det, vi har jo hatt om det, men det er ikke alt som er like kjent i ettertid. Men det er jo spesielt gjennom menneskerettigheter, det er jo nasjonalt og da, og FNs bærekraftsmål og litt sånn da.

Spørsmål: mener du at dette er noe lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: ja, spesielt nasjonale retningslinjer vil jo da bygge på internasjonale så da vil man kanskje få en mer spissa, mer konkret å forholde seg til. Så det bør man ha litt kjennskap til.

Spørsmål: tredje og siste tema er nødvendige tiltak og nødvendige samarbeidspartnere. Har du ulla lektorutdanninga lært noe om hva som kan være nødvendige tiltak etter gjeldende lovverk for barn og unge i vanskelige livssituasjoner?

Svar: ja, det må jo kanskje gå til praksis og SIL-kurs for å finne noe som kan relatere seg til det. Men det er jo da gått igjennom hva hver enkelt skole som jeg har vært på praksis i og hvordan de forholder seg til det, og tiltak og rutiner som de har for det.

Spørsmål: vil du si noe om hva du har lært?

Svar: Ja, si det. Vil nok si det at hovedinntrykket at det er veldig varierende for hvilken skole man er på og om det er gode rutiner for det og om det i det hele tatt er rutiner for å håndtere det godt nok.

Spørsmål: mener du at dette er noe lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: ja, da må det i alle fall være en kjenne til kunnskap, og å ta det videre og at det helst bør være en annen som håndterer det rutinemessige opp mot det.

Spørsmål: har du ulla lektorutdanninga lært noe om hvilke faglige etater eller hvilke tverrfaglige samarbeid man kan inngå for å sikre barnets beste?

Svar: Ja, det har jeg jo vært innpå da. Men da er det og igjen praksisskolene som har ulike retningslinjer på der det er inngått samarbeid med NTNU, verksteder, storkjøkken osv for å tilrettelegge for ungene. Det er veldig opp til hver enkelt skole om hva som blir gjort og lagt vekt på.

Spørsmål: vil du si noe mer spesifikt om hva du lært om hvilke faglige etater man kan kontakte eller hvilke tverrfaglige samarbeid man kan inngå for å sikre barnets best?

Svar: Tja, det er vel ikke noe kunnskap som er lett tilgjengelig, føles så fjernt. Nei, ikke noe konkret sånn i farta, nei.

Spørsmål: Mener du at dette er noe som lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: ja, hvertfall ha retningslinjer tilgjengelig så at det går an i situasjoner finne ut hvor man skal gå og evt ta det videre fra retningslinjene som skolen har og evt planer for ulike typer problemer eller tilpasninger, men ikke noe sånn.. jeg ser for meg at det vil være veldig sånn

flytende, offentlige organer vil selvfølgelig være mer fast, men hvis en skal inn til bedrifter og sånn så er det nok bedre om noen andre har kontroll på å organisere det som har tilgang til det.

Spørsmål: Er det noe mer som du lurer på eller som du vil utdype/forklare nærmere som du føler at du ikke har fått fram ila intervjuet?

Svar: Nei, jeg tror nok det meste er sagt på de spørsmålene som er tatt opp.

Vedlegg 3: transkribert intervju 2

Transkribert intervju - kvinne

Spørsmål: vi kan starte med et innledende spørsmål, hva synes du om lektorutdanninga?

Svar: jeg synes det er gøy. Men jeg skulle ønske det var litt mer praktisk, jeg synes det er synd det er sykt mye skriving av oppgaver, for eksempel. Men ellers synes jeg det er kjekt fordi vi er en mindre klasse. Det gjør noe med at miljøet blir litt bedre, enn hvis vi hadde vært 200 for eksempel.

Spørsmål: Okei, tema nr 1 er «barn og unge i vanskelige livssituasjoner». Har du ila lektorutdanninga lært noe om barn og unge i vanskelige livssituasjoner?

Svar: ja, det må ha vært i praksis nå i høst. Da fikk jeg litt innblikk i hvordan livssituasjonen til noen kunne være. For eksempel på hjemmefronten, men jeg følte ikke at vi fikk innsikt i hva de gjorde for å forbedre dette. Det var bare at de sa har det dårlig hjemme, men vi fikk ikke vite mer enn det.

Spørsmål: har du lært noe spesifikt eller er det mer at dere har fått info rundt det?

Svar: mer at vi har fått info rundt. Vi har hatt de møtene, SIL-kurs. Da fikk vi høre litt mer om det, men det tar bare opp problemstillingen, også får vi ikke konkret svar på «sånn gjør du». Ulike caseoppgaver bare.

Spørsmål: mener du at dette er noe lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: Absolutt!

Spørsmål: i hvilken grad, da?

Svar: som i at det blir jo realiteten. Det er det vi kommer til å møte når vi skal ut og jobbe. Som mange sier så blir vi som psykologer i tillegg til læreren. Men læreroppgaven inneholder mye mer enn å bare undervise. Så derfor tror jeg at det er veldig viktig at vi får vite hvordan vi kan håndtere ulike situasjoner. Gjerne mer litt mer konkrete tiltak. Og det føler jeg jo ikke at vi har fått innblikk i, nei.

Spørsmål: har du lært ilar lektorutdanninga å identifisere særskilte behov hos barn og unge, herunder vold og seksuelle overgrep?

Svar: Nei. Fordi jeg føler at når vi tar opp.. at vi kan snakke litt vagt om det, men at vi ikke går spesifikt inn på det og hvordan vi kan se det.

Spørsmål: men er dette noe som du tenker at lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: *tenkepause*. Kanskje, eller i alle fall vite hva vi skal gjøre hvis vi ser at noen elever er i den situasjoner, da. Hvem vi skal gå videre til og ta det opp med. Men det er det vi burde vite, jeg vet jo ikke om jeg egentlig skal gå videre med det eller om jeg skal si noe til eleven. Så ja, vi burde få vite hva vi skal gjøre i en sånn situasjon.

Spørsmål: Ja, for sånn jeg skjønnte det så er det kanskje ikke viktig at vi er eksperter på det, men at vi bør kunne noe om det. Stemmer det?

Svar: Ja.

Spørsmål: I hvilken grad da? Hvor viktig eller hvor mye kunnskap tenker du at man bør ha om det?

Svar: jeg tenker at vi bør bli lært opp til å gjøre eleven trygg nok til å sende han videre. At vi vet nok om vår egen rolle. At vi kan utstråle, at vi ikke blir sånn «nei, jeg har ikke lyst til å hjelpe deg, men jeg skal sende deg videre». Men at vi heller sier noe spesifikt så de og blir trygge på situasjonen. Men det kommer jo an på kunnskapen vi får lære om akkurat det temaet. Så gjerne det at vi blir lært til å bli trygge i situasjonene i stedet for at vi får sjokk gjerne fordi vi ikke visste om det og så blir eleven redd og ikke vil ta dette videre. Vi må jo gjøre det beste for eleven.

Spørsmål: hva legger du i begrepet vanskelige livssituasjoner?

Svar: Ehhm, vanskelige livssituasjoner? For meg så innebærer det at de ikke klarer å fungere optimalt i hverdagen. At de gjerne sliter med å holde seg våken eller har det psykisk tungt eller at de er utslitt. Eller har psykiske vondter eller fysiske for den del.

Spørsmål: Hva legger du i begrepene vold og seksuelle overgrep?

Svar: Vold mener jeg kan være både fysisk og psykisk. Som i vold i hjem trenger ikke være en elev du ser har blåmerker eller skader, men det kan påvirke personen psykisk fordi de kan få kommentarer eller få slengt dritt til seg når de er hjemme eller evt på skolen. Du vet jo aldri. Og hva var det andre?

Spørsmål: seksuelle overgrep

Svar: Ja, det kan jo være at *tenkepause* de har fått kommentarer som de ikke liker. Men det vet ikke, nei, glem det. Ehhm, jeg vet ikke. Jo, at de for eksempel kan ha blitt trakassert som i tatt på eller det kan på hjemmebane og skole det og. Jeg har faktisk vært på et seminar der det var ei fra barnevernet der det var ei som kom og snakket om vold og seksuelle overgrep i skolen gjennom Erudio.

Spørsmål: hvordan var det?

Svar: så da fikk vi informasjon om det. Det var veldig interessant.

Spørsmål: så du har da tatt initiativ til å lære om det her utenom utdanninga, da?

Svar: ja, faktisk. Men jeg husker ikke så mye, så jeg skulle ønske at det var flere seminar. For det ble litt sånn at man kom og ble inspirert og det var det.

Meg: Jeg skjønner. Så det beste hadde kanskje vært å ha noe sånt på utdanninga, da?

Svar: Absolutt.

Spørsmål: Da er vi over på tema nr 2. Det er barn og unges rettigheter.

Meg: har du lært noe om barn og unges rettigheter nasjonalt og internasjonalt på lektorutdanninga?

Svar: Ja, vi hører jo mye om rettigheter innenfor idrett. Og for så vidt kroppsøving. Vi ser jo mye på UDIR og sånn. Så det føler jeg at vi får ganske mye innsikt. Eller får oppgaver knytta opp imot det.

Spørsmål: vil du si noe om hva du lært om barn og unges rettigheter nasjonalt og internasjonalt?

Svar: Helt ærlig så kan jeg ikke så mye om det.

Spørsmål: det går helt fint. Det er ikke noe stress. Men tenker du at det er noe lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: absolutt, for det har mye å si om hvordan vi behandler ulike temaer, da. Og kultur i kroppsøvingfaget og idrett f.eks der er det mye som kan spille inn på inkludering. Ja, at vi følger rettighetene, så det er jo viktig.

Spørsmål: da er vi over på siste tema, nødvendige tiltak og nødvendige samarbeidspartnere. Har du ulla lektorutdanninga om hva som kan være nødvendige tiltak etter gjeldende lovverk for barn og unge i vanskelige livssituasjoner?

Svar: nei. Nei, det kan nok være at vi har hatt om det, men jeg føler ikke at vi har fått repetert det nok til at jeg kan si noe om det i dag. Og enkelte ting sier seg jo litt sjøl gjerne, men det er ikke konkrete ting jeg kan trekke fram som jeg vet jeg har lært.

Spørsmål: mener du at dette er noe som lektorer bør ha kunnskap om?

Svar: Ja!

Spørsmål: i hvilken grad da?

Svar: i den grad at vi kan føle oss trygge på området. Og ha noe å si om det, sånn som meg nå, jeg kan jo ikke og si at jeg vet at vi skal gjøre sånn og sånn i enkelte situasjoner, for det vet jeg faktisk ikke.

Spørsmål: da er vi over på siste hovedspørsmål. Har du ulla lektorutdanninga noe om hvilke faglige etater eller hvilke tverrfaglige samarbeid man kan inngå for å sikre barnets beste. Altså om man kan kontakte noen faglige etater eller inngå noen tverrfaglige samarbeid for å sikre barnets beste?

Svar: Ja, jeg har jo hørt om det gjennom SIL-kurs i praksis.

Spørsmål: ja, hva er det du har hørt?

Svar: da har de snakket om at veldig mange lærere får beskjed om å videreføre vanskelige situasjoner eller caser til helsesøster. Og at helsesøster da forklarer situasjonen og at de forklarer hva de har lov til å gjøre og så tar de det videre liksom, med eleven. Og da er det opp til eleven om eleven har lyst til å ta det videre eller. Med mindre det er veldig alvorlig. Det er det jeg vet i hvertfall.

Spørsmål: tenker du at det er noe lektorer bør ha kunnskap om? Å vite det her?

Svar: ja.

Spørsmål: i hvilken grad? Hvorfor? Hvor stor grad?

Svar: Ja, jeg vet ikke, jeg bare synes det er veldig viktig at det vi ikke tar ansvar for alt som skjer i et klasserom og utenfor klasserommet rett og slett. For jeg skulle gjerne ønske at vi kunne hjulpet alle til enhver tid, men det blir jo sjukt mange å ta vare fordi de fleste har problemer i hverdagen og i livet generelt. Så jeg tror det er viktig at vi kan få hjelp fra de, ja, hva skal jeg kalle det? De folka som kan, utenom lektorer, som helsesøstre og fysio, og ja.

Spørsmål: Andre yrker?

Svar: Ja, andre yrker. Veldig viktig det.

Spørsmål: Yes, da var vi ferdig. Da skal jeg ta litt avrunding her. Tusen takk for at du stilte opp i intervjuet, det setter jeg veldig stor pris og så skal jeg holde deg oppdatert om hva jeg finner ut av. Og så er det noe mer du lurer på eller som du har lyst til å utdype eller forklare nærmere som du føler at du ikke fram i stad? Eller ila intervjuet?

Svar: nei, egentlig ikke.

Vedlegg 4: Emnebeskrivelser

Læringsutbytte i emner på lektorutdanninga i kroppsøving og idrett:

Høst 2017:

- IDRSA1015 – Treningslære; prestasjon og helse

- Studenten skal ha grunnleggende kunnskap om treningslære, både med tanke på prestasjonsutvikling og i et helseperspektiv. Treningslære inneholder kunnskap om hvordan fysiske, tekniske og taktiske ferdigheter utvikles. Studentene skal ha grunnleggende fysiologisk, nevrologisk, biomekanisk, psykologisk og sosiologisk kunnskap for å kunne vurdere ulike prinsipper for treningslære. Studentene skal forstå treningslære i forhold til ulike målgrupper, i ulike aldre og ulike treningskontekster.
- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDRSA1015/2017#tab=omEmnet>

- IDRSA1012 – Trening og helse i kroppsøving
 - Kunnskapsmål – Studenten skal ha innsikt i: * relevante planer i kroppsøving, idrett og fysisk aktivitet.* forståelse for fysiologiske, nevrologiske, psykologiske og sosiale prosesser i trenings situasjoner.* ulike organiseringsformer av trening og fysisk aktivitet. * utforming av målorienterte treningsopplegg i skole, idrett og andre sammenhenger. Ferdighetsmål – Studenten skal kunne utforme og gjennomføre relevante treningsopplegg i ulike aktiviteter for ulike aldersgrupper.
 - Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDRSA1012/2017#tab=omEmnet>

- IDRSA1018 – Kroppsøving og samfunn
 - Kunnskapsmål - Studenten skal:
 - * få innsikt i idrettsfaget og idrettens sosiale nedslagsfelt med særlig vekt på idrett og fysisk aktivitet som sosiale fenomener og deres betydning for identitetsdanning, helse og sosialt fellesskap.
 - Ferdighetsmål - Studenten skal kunne:
 - * besvare en oppgitt problemstilling på en analytisk og drøftende måte gjennom å bruke vitenskapelige tekster
 - Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDRSA1018/2017#tab=omEmnet>

- PPU4601 – Pedagogikk 1

- Studenten:
 - har kunnskap om danning og læring
 - har kunnskap om klasseledelse
 - kan observere og analysere ulike situasjoner i opplæringen
 - har innsikt i forholdet teori og praksis i lærerprofesjonen
 - har kjennskap til profesjonsetiske perspektiver
- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/PPU4601/2017#tab=omEmnet>

- PPU4611 – Praksis 1
 - Studenten
 - har innsikt i faktorer som påvirker fellesskapet og skaper grunnlag for læring
 - kan gjennomføre systematisk observasjon i klasserom/verksted
 - har innsikt i ulike perspektiver på klasseledelse
 - kan samarbeide og kommunisere med medstudenter, elever og lærere
 - Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/PPU4611/2017#tab=omEmnet>

Vår 2018:

- IDRSA1010
 - Kunnskapsmål – Studenten skal * vise teoretisk, metodisk og praktisk innsikt, som et grunnlag for praktisk og teoretisk arbeid med kroppsøving og idrett. * forstå kroppsøvingsfagets utfordringer og innhold i et samfunnsvitenskapelig perspektiv. * vise kunnskap om barn og ungdoms fysiske, psykiske og sosiale utvikling.
 - Ferdighetsmål – Studenten skal kunne gjennomføre målorientert undervisning i kroppsøving og idrettsfag, basert på kunnskap om barn og ungdoms fysiske, psykiske og sosiale utvikling.
 - Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDRSA1010/2017#tab=omEmnet>

- IDRSA1016
 - Studenten skal ha grunnleggende kunnskap om ulike idrettsvitenskapelig forskningsmetoder. Dette inkluderer tradisjonelle samfunnsvitenskapelige

metoder som spørreskjema, intervju og observasjon, men også få innsikt i mer idrettsspesifikke metoder som pulsmålinger, objektive aktivitetsmålinger og video som analyseverktøy. De ulike metodene skal forstås i lys av vitenskapsteoretiske perspektiver. Studentene skal kunne velge hensiktsmessige metoder i forhold til ulike problemstillinger.

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDRSA1016/2017#tab=omEmnet>

Høst 2018:

- PPU4602 – Pedagogikk 2

- Studenten:
 - har kunnskap om individuelle, sosiale og kulturelle forutsetninger for læring og tilpasset opplæring
 - har kunnskap om skolens mandat og skolens styringsstrukturer
 - har kjennskap til ulike didaktiske perspektiver og modeller
 - kan analysere nasjonale læreplaner
 - kan analysere lærerens handlingsrom i lys av utdanningspolitiske føringer, profesjonsetiske perspektiver og kontekstuelle forhold
- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/PPU4602/2018#tab=omEmnet>

- PPU4612 – Praksis 2

- Studenten
 - har kunnskap om lærerens arbeidsoppgaver i og utenfor klasserommet
 - har kjennskap til skolen som organisasjon og ulike aktører internt og eksternt
 - har innsikt i bruk av læreplaner
 - kan bidra i planlegging og gjennomføring av undervisningen
 - har kunnskap om det kulturelle og sosiale mangfoldet i skolen
 - har innsikt i ulike måter å tilpasse opplæringen på
 - kan opptre profesjonsetisk i møtet med elever og lærere
- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/PPU4612/2018#tab=omEmnet>

Høst 2019:

- PPU4680 – Fagdidaktikk 1 - kroppsøving og idrett

○ Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om utviklingen av faget som skole-, kultur og forskningsfag
- har bred kunnskap om gjeldende læreplan for faget
- har kunnskap om ulike teoretiske perspektiver og relevant forskning knyttet til undervisning, læring og læringsstrategier i faget
- har kunnskap om elevmangfold og tverrfaglig samarbeid
- har kunnskap om hvordan arbeid med utvikling av grunnleggende ferdigheter kan integreres i faget

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende og forholde seg til gjeldende læreplan til planlegging og gjennomføring av undervisning
- kan planlegge og lede undervisning på ulike læringsarenaer
- kan planlegge og gjennomføre variert undervisning som fører til gode læringsprosesser
- kan utvise profesjonsfaglig digital kompetanse i arbeidet med å fremme god læring
- kan begrunne fagets plass i skolen og dets samfunnsmessige relevans
- kan anvende faglitteratur og andre relevante informasjonskilder til å strukturere og formulere skriftlige og muntlige faglige resonnement knyttet til relevante fagdidaktiske spørsmål

Generell kompetanse

Studenten

- kan reflektere over og diskutere faglige, fagdidaktiske og etiske problemstillinger
- kan analysere og utvikle egen praksis i møte med elevenes forutsetninger, interesser og behov basert på forskning, teori og erfaring

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/PPU4680#tab=omEmnet>

- PPU4603 – Pedagogikk 3

○ Kunnskap:

Studenten:

- har kunnskap om forskjellige vurderingspraksiser i utdanning
- har kunnskap om ungdomskultur og innsikt i ungdomskultur i samfunnet
- har kunnskap om hvordan skolen kan tilrettelegge tilpasset opplæring og bidra til inkluderende læringsmiljø
- har kunnskap om sentrale vitenskapsteoretiske problemstillinger i utdanningsforskning

Ferdigheter:

Studenten

- kan reise problemstillinger, undersøke og drøfte disse kritisk og selvstendig gjennom teoretisk og empirisk kunnskap og der i gjennom å bidra til utvikling av praksiser
- kan bidra til analyse og diskusjon av utdanningspolitiske føringer, ideologier og praksiser i utvikling av et demokratisk samfunn

Generell kompetanse:

Studenten

- kan drøfte danning, demokrati og likeverd ut fra teoretiske og etiske perspektiver
 - har ulike teoretiske perspektiver på sammenhenger mellom utdanningshistorie, utdanningspolitikk, skolen som organisasjon og skolens og lærerens rolle i samfunnet
 - har grunnleggende innsikt i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode
- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/PPU4603#tab=omEmnet>

- PPU4613 – Praksis 3

○ Kunnskap

Studenten har kunnskap om skole-hjem-samarbeid som grunnlag for elevens faglige og sosiale utvikling

Ferdigheter

Studenten

- kan observere, analysere og reflektere over ulike elevers forutsetninger for læring
- kan, under veiledning, vurdere og reflektere over elevers læring
- kan utøve god klasseledelse
- kan samarbeide med andre om planlegging og gjennomføring av undervisning
- kan bruke læreplanen, lærebøker, digitale hjelpemidler og utstyr som finnes på den enkelte skole til å planlegge og gjennomføre undervisningen
- kan, under veiledning, planlegge og gjennomføre tilpasset og differensiert undervisning i et inkluderende læringsfellesskap

Generell kompetanse

Studenten

- kan kritisk vurdere egen og andres praksis med referanse til teori og forskning
 - kan videreutvikle egen profesjonsutøvelse
 - Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/PPU4613#tab=omEmnet>
-
- IDRSA1013 – Utforming og evaluering i kroppsøving
 - Kunnskapsmål – Studenten skal ha: * praktisk og teoretisk innsikt i evalueringsarbeid * innsikt i ulike metodiske tilnærminger, observasjon (med og uten video), skriftlige og muntlige tilbakemeldinger, og ved bruk av andre mål på fysisk aktivitet (aktivitetsmålere, pulsmålere o.l.)
 - Ferdighetsmål – Studenten skal kunne evaluere konkrete aktivitetsopplegg, med utgangspunkt i problemstilling og bruk av relevante metoder.
 - Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDRSA1013#tab=omEmnet>

Vår 2020:

- IDRSA2900 – Bacheloroppgave i samfunns- og idrettsvitenskap

- Kunnskapsmål - Studenten skal kunne:
 - * arbeide selvstendig med faglige spørsmål innenfor idrettsvitenskap.
 - * vise hvordan teori og empiri knyttes sammen i idrettsvitenskapelige forskningsarbeider gjennom å skrive en bacheloroppgave i idrettsvitenskap.
 - * skrive et faglig arbeid (bacheloroppgave) som oppfyller de grunnleggende kravene til vitenskapelig framstilling og argumentasjon.

Ferdighetsmål - Studentene skal kunne:

- * avgrense fordypningstema, formulere en problemstilling, gjennomføre en faglig forsvarlig analyse og rapportere i form av en bacheloroppgave i idrettsvitenskap.
- * gi en muntlig presentasjon av sitt eget faglige arbeid.
- * delta i kritiske, faglige diskusjon om sitt eget faglige arbeid.

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDRSA2900#tab=omEmnet>

- IDRSA2003 – Ledelse i kroppsøving og idrett

- Kunnskapsmål - Studenten skal:
 - * gjennom presentasjon og gjennomgang av sentrale teorier og tilnæringsmåter få en grunnleggende forståelse av ledelse i kroppsøving og idrett.

Ferdighetsmål – Studentene skal kunne:

- * bruke sentrale teorier og tilnæringsmåter til å analysere aktuelle problemstillinger innen kroppsøving og idrett.

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDRSA2003#tab=omEmnet>

- EXPH0200 – Examen philosophicum for samfunnsvitenskap

- Kunnskap:
 - Har kunnskap om sentrale teorier om viten, og hva som avgrenser vitenskapelig kunnskap fra andre kunnskapsformer.
 - Har kunnskap om vitenskapsteoretiske og metodologiske problemstillinger av spesiell relevans for samfunnsvitenskap.
 - Har kunnskap om ulike teorier og perspektiv på menneske, kultur og natur.

-Har kunnskap om ulike syn på forholdet mellom individ og fellesskap innen samfunnsteori og politisk tenkning.

-Har kunnskap om hovedtyper av etisk tenkning, og om etiske og samfunnsmessige problemstillinger relatert til utøvelsen av eget fag eller egen profesjon.

Ferdigheter:

-Kan diskutere teorier og begrepers betydning i samfunnsvitenskapelig tenkning og forskningspraksis.

-Kan diskutere problemstillinger i lys av ulike syn på kunnskap, vitenskap, etikk og politikk.

-Kan reflektere kritisk over ulike verdi- og menneskesyn og relatere dette til eget fag og profesjonsutøvelse.

-Kan identifisere og diskutere etiske utfordringer relatert til eget fag- eller profesjonsområde.

-Kan argumentere selvstendig, saklig og systematisk om temaer som behandles i emnet.

Generell kompetanse:

-Kan forholde seg til og anvende vitenskapelig kunnskap kritisk og konstruktivt.

-Kan reflektere over vitenskapenes samfunnsrolle.

-Kjenner til egenarten ved ulike vitenskapelige tilnærminger og utfordringer knyttet til flerfaglig forskning.

-Kan bidra til godt og reflektert samarbeid.

-Kan skrive fagtekster, individuelt og i fellesskap.

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/EXPH0200#tab=omEmnet>

Høst 2020:

- IDR3034 – Motivasjon i idrett og kroppsøving

- Kunnskapsmål:

Studenten skal ha god kjennskap til sentrale motivasjonsteorier mht fysisk aktivitet, idrett og kroppsøving, samt tilhørende måleinstrumenter.

Ferdighetsmål:

Studenten skal kunne drøfte hvordan man kan forstå målrettet atferd innenfor fysisk aktivitet, idrett og kroppsøving i lys av motivasjonsteori.

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDR3034#tab=omEmnet>

- IDR3039 – Kroppsøving og idrett i organisasjonsperspektiv

- Kunnskapsmål: Studenten skal få innsikt i ulike organisasjonsteorier. Studenten skal få innsikt i organiseringen av idretten, kroppsøvfingsfaget og idrettsfaget i videregående skole, på lokalt og nasjonalt plan.

Ferdighetsmål: Studenten skal kunne analysere organisatoriske utfordringer kroppsøvfingsfaget og idretten står overfor, og drøfte ulike løsningsstrategier på ulike nivå i organisasjonen.

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDR3039#tab=omEmnet>

- SOS3004 – Kvalitative metoder

- Kunnskapsmål - studenten skal:
 - ha innsikt i prinsipper for kvalitative forskningsmetoder
 - ha kjennskap til utfordringer knyttet til bruk av ulike kvalitative forskningsmetoder

Ferdighetsmål - studenten skal kunne:

- bruke ulike kvalitative metoder for datagenerering og analyse

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/SOS3004#tab=omEmnet>

- SOS3005 – Kvantitative metoder

- Kunnskapsmål - studenten skal:
 - kunne lese samfunnsvitenskapelig faglitteratur der regresjonsmodeller benyttes

Ferdighetsmål - studenten skal kunne:

- gjennomføre analyser ved hjelp av de analysemodellene det undervises i
- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/SOS3005#tab=omEmnet>

Vår 2021:

- PPU4603 - Pedagogikk

- Kunnskap:

Studenten:

- har kunnskap om forskjellige vurderingspraksiser i utdanning
- har kunnskap om ungdomskultur og innsikt i ungdomskultur i samfunnet
- har kunnskap om hvordan skolen kan tilrettelegge tilpasset opplæring og bidra til inkluderende læringsmiljø
- har kunnskap om sentrale vitenskapsteoretiske problemstillinger i utdanningsforskning

Ferdigheter:

Studenten

- kan reise problemstillinger, undersøke og drøfte disse kritisk og selvstendig gjennom teoretisk og empirisk kunnskap og der i gjennom å bidra til utvikling av praksiser
- kan bidra til analyse og diskusjon av utdanningspolitiske føringer, ideologier og praksiser i utvikling av et demokratisk samfunn

Generell kompetanse:

Studenten

- kan drøfte danning, demokrati og likeverd ut fra teoretiske og etiske perspektiver
- har ulike teoretiske perspektiver på sammenhenger mellom utdanningshistorie, utdanningspolitikk, skolen som organisasjon og skolens og lærerens rolle i samfunnet
- har grunnleggende innsikt i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode
- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/PPU4603#tab=omEmnet>

- PPU4681 – Fagdidaktikk 2 - kroppsøving og idrett

o Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om teorier knyttet til undervisning, læring og læringsstrategier
- har kunnskap om tilpasset opplæring og om tilrettelegging for elever på ulike studieprogram
- har inngående kunnskap om vurderingsformer
- har kunnskap om fagets samfunnsmessige relevans
- har inngående kunnskap i om undervisningsfaget

Ferdigheter

Studenten

- kan planlegge, gjennomføre og reflektere over undervisning basert på forsknings- og erfaringsbasert kunnskap og teori om undervisning og elevers læring
- kan variere og tilpasse opplæringen i samsvar med gjeldende læreplanverk
- kan vurdere og dokumentere elevers læring, gi læringsfremmende tilbakemeldinger og bidra til at elevene kan reflektere over egen læring og egen faglig utvikling
- kan anvende forsknings- og erfaringsbasert kunnskap til å arbeide systematisk med elevers læring i faget og bidra til å fremme et godt læringsmiljø, både sosialt og faglig
- kan orientere seg i faglitteratur, analysere og forholde seg kritisk til informasjonskilder og fagdidaktisk teori
- kan anvende relevante samfunnsvitenskapelige forskningsmetoder, bidra i utviklingsarbeid, samt gjennomføre et profesjonsrettet FoU-prosjekt under veiledning.

Generell kompetanse

Studenten

- kan kritisk reflektere over og diskutere faglige, fagdidaktiske og fagetiske problemstillinger
- kan reise faglig relevante problemstillinger, undersøke og drøfte disse kritisk

og selvstendig gjennom teoretisk og empirisk kunnskap og slik bidra til utvikling av praksiser

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/PPU4681#tab=omEmnet>

- PPU4614 – Praksis 4:

- Kunnskap

Studenten har kunnskap om skolen som organisasjon

Ferdigheter

Studenten

- kan alene og sammen med andre planlegge og gjennomføre undervisning på ulike læringsarenaer som fører til gode faglige og sosiale læringsprosesser
- kan utøve god klasseledelse
- kan veilede og motivere elevene og skape et inkluderende læringsmiljø
- kan på et selvstendig og faglig grunnlag bruke varierte arbeidsmåter og tilpasse opplæringen ut fra elevenes forutsetninger
- kan vurdere og dokumentere elevenes læring og gi læringsfremmende tilbakemeldinger
- kan alene og sammen med andre evaluere og reflektere over egen undervisning i faget med utgangspunkt i elevenes læring
- kan, under veiledning og i samarbeid med andre, utvikle, gjennomføre og evaluere et forsknings- og utviklingsarbeid med utgangspunkt i undervisningspraksis

Generell kompetanse

Studenten

- kan identifisere særskilte behov hos barn og unge, herunder identifisere tegn på vold eller seksuelle overgrep, og raskt iverksette nødvendige tiltak på bakgrunn av faglige vurderinger og i samarbeid med tverrfaglig samarbeidspartnere til barnets beste
- kan vurdere og utvikle egen praksis i tråd med profesjonsetiske normer og standarder

- kan samarbeide med elever, foresatte, kolleger, skoleledelse og andre aktører i skolen

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/PPU4614#tab=omEmnet>

Høst 2021:

- IDR3025 – Idrettsvitenskaps spesialisering:

- Kunnskapsmål - Studenten skal:

* få en grundig innsikt i et valgt idrettsvitenskapelig fagområde.

Ferdighetsmål - Studenten skal kunne:

* behandle et selvvalgt tema på en selvstendig måte i et skriftlig arbeid.

- IDR3037 – Ferdighets- og prestasjonsutvikling:

- Kunnskapsmål – studenten skal kunne

- vise både faglig oversikt og dybde, og kunne anvende denne til å beskrive hvordan ferdighets- og prestasjonsutvikling påvirkes i lys av et: system, miljø og individ perspektiv, og hvordan disse perspektivene gjensidig påvirker både ferdighets- og prestasjonsutviklingen og hverandre.

Ferdighetsmål – studenten skal kunne

- behandle faglige tema innenfor ferdighets- og prestasjonsutvikling på en selvstendig måte

- behandle et avgrenset tema innenfor hvert av de tre perspektivene i lys av pensum på en selvstendig måte i et skriftlig arbeid (et paper pr. perspektiv).

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDR3037#tab=omEmnet>

- IDR3038 – Forskningsdesign i idrettsvitenskap:

- Kunnskapsmål - studenten skal:

- ha kjennskap til ulike forskningsdesign.

Ferdighetsmål - studenten skal:

- kunne utvikle og begrunne et forskningsdesign for et prosjekt på størrelse og nivå med en mastergradsoppgave.

- kunne gi en kritisk vurdering av andres forskningsdesign.

- Hentet fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDR3038#tab=omEmnet>

Vår 2022:

- IDR3921 – Masteroppgave i idrettsvitenskap

- Kunnskapsmål – Studenten skal:
 - * lære hvordan man utfører et selvstendig forskningsarbeid.
 - * gjennom obligatorisk veiledning få innsikt i forskningsprosessens ulike trinn: konstruktiv og kritisk vurdering av andres forskning, forskningsplanlegging og samarbeid, datainnsamling, analyse og formidling.

Ferdighetsmål - Studenten skal:

- * gjennomføre et selvstendig forskningsarbeid.
 - * gjennom arbeidet tilegne seg ferdigheter som ikke bare kan nyttes i forskningssammenheng, men også i utredningsarbeid, undervisning, journalistikk, m.m.
- Henter fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/IDR3921#tab=omEmnet>